

Suvremeno kajkavsko pjesništvo

Štefanko, Veronika

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:639980>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-15**

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb](#)
[Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za komparativnu književnost

Veronika Štefanko

**SUVREMENO KAJKAVSKO PJESNIŠTVO: KAJKAVSKI
PJESNICI VARAŽDINSKE ŽUPANIJE 21. STOLJEĆA**

Diplomski rad

Zagreb, 27. rujna 2023.

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Odsjek za komparativnu književnost

Diplomski rad

**SUVREMENO KAJKAVSKO PJESNIŠTVO: KAJKAVSKI
PJESNICI VARAŽDINSKE ŽUPANIJE 21. STOLJEĆA**

Veronika Štefanko

Mentor: dr. sc. Branislav Oblučar, doc.

Zagreb, 27. rujna 2023.

PODACI O AUTORU

Ime i prezime: Veronika Štefanko

Naziv oba studija: Komparativna književnost i Fonetika, smjer Govorništvo

PODACI O RADU

Naslov rada na hrvatskome jeziku: Suvremeno kajkavsko pjesništvo: kajkavski pjesnici
Varaždinske županije 21. stoljeća

Naslov rada na engleskome jeziku: Contemporary Kajkavian Poetry: Kajkavian Poets of
Varaždin County in the 21st Century

Datum obrane rada: 27. rujna 2023.

IZJAVA O AUTORSTVU DIPLOMSKOGA RADA

Ovim potvrđujem da sam osobno napisala diplomski rad pod naslovom

Suvremeno kajkavsko pjesništvo: kajkavski pjesnici Varaždinske županije 21. stoljeća

i da sam njegova autorica.

Svi dijelovi rada, podaci ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (mrežni izvori, udžbenici, knjige, znanstveni, stručni članci i sl.) u radu su jasno označeni kao takvi te su navedeni u popisu literature.

Veronika Štefanko

Zagreb, 27. rujna 2023.

ZAHVALA

Zahvaljujem mentoru Branislavu Oblučaru na strpljenju i pomoći tijekom pisanja rada te na podršci oko odabira teme. Ljubav prema *damače rieči* na taj način nije samo postala dio mog akademskog obrazovanja, nego je zasjala na kraju jedne moje životne etape u obliku znanstvenog rada. To svakako ne bi bilo moguće bez pomoći Marine Grudenić i Vesne Matišić iz Gradske knjižnice i čitaonice „Gustav Krklec“ iz Ivanca koje su mi osigurale pristup literaturi za provedbu istraživanja. Njima se ovom prilikom želim zahvaliti i za veliku podršku tijekom svih ovih godina studija, na savjetima i riječima ohrabrenja kojima su me gurale naprijed. Najveća zahvala ipak ide mojoj obitelji i prijateljima, posebno Magdaleni i Nini, koje su vjerovale u mene i sa mnom prolazile sve izazove koje je preda me život postavio. A vej idem videti kom me bo tie život dalje adnesel!

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. KAJKAVSKO PJESNIŠTVO 20. STOLJEĆA	3
2.1. ANTOLOGIJE KAJKAVSKE POEZIJE.....	3
2.2. ANTOLOGIJSKI KAJKAVSKI PJESNICI 20. STOLJEĆA.....	4
2.2.1. VARAŽDINSKI ANTOLOGIJSKI KAJKAVSKI PJESNICI 20. STOLJEĆA.....	8
3. RECITALI I ZBORNICI KAJKAVSKE POEZIJE.....	14
3.1. RECITALNE MANIFESTACIJE I ZBORNICI ANALIZIRANI U ISTRAŽIVANJU	15
4. METODOLOGIJA	21
4.1. CILJ I NAČIN PROVOĐENJA ISTRAŽIVANJA.....	21
5. REZULTATI	23
6. ANALIZA POETIKA ZDENKE MALTAR I DARKA FODERA.....	24
6.1. ZDENKA MALTAR.....	24
6.2. DARKO FODER.....	28
7. ZAKLJUČAK.....	35
8. LITERATURA	37
9. SAŽETAK.....	41
10. ABSTRACT	42
11. PRILOZI	43

1. UVOD

Suvremeno kajkavsko pjesništvo vremenski je determinirano razdobljem od 1950. pa do danas. Ono se našlo između bogatog pjesničkog nasljeđa prve polovice 20. stoljeća koje se još naziva „zlatnim dobom“ te između modernističkih i neomodernističkih tendencija hrvatske književnosti u doba druge moderne (razdoblje od 1952. do 1969. godine) i postmodernizma (traje od 1970. godine sve do danas), stoga je suvremeno kajkavsko pjesništvo s jedne strane nastojalo produžiti tradiciju, a s druge se strane prilagoditi općim smjerovima pjesništva na standardnom jeziku (Skok, 1985; 2007a: 93). Na sudbinu suvremenoga kajkavskoga pjesništva i njegovu nedovoljnu integriranost u korpus suvremene hrvatske književnosti prema mišljenju Skoka utjecalo je nekoliko stvari, od toga je prvo „impresioniranost globalnom pjesničkom makrostrukturom“ suvremenoga kajkavskoga pjesništva koja je priječila kritičare i antologičare u njihovu odabiru najznačajnijih pjesničkih ostvarenja i u prepoznavanju onih autora koji su učinili bitan pomak prema afirmaciji jedne nove poetike koja prati ključne procese koji se odvijaju u to vrijeme u književnosti na standardu (Skok, 2007a: 94). Drugo je to da je suvremeno kajkavsko pjesništvo ostalo vezano uz područje kajkavskoga jezika i kulture, pa je smatrano više manifestacijskom, rubnom i regionalnom jezičnom pojavom, a ne sastavnim dijelom cjelokupne književnosti i njezinih procesa koji su se odvijali na standardu (Skok, 2007a: 94). Treća pojava koja je utjecala na nedovoljnu afirmaciju i integraciju kajkavskog pjesništva je to što se najveći dio književnog stvaralaštva na kajkavskim zavičajnim idiomima¹ nije pojavljivao u relevantnim književnim časopisima paralelno s poezijom na standardu, kao što je bio slučaj u prethodim razdobljima moderne i tzv. međuratne književnosti (Skok, 2007a: 94). Pjesništvo na kajkavskim zavičajnim idiomima bilo je stoga subordinirano pjesništvu na standardnom književnom jeziku i prihvaćalo se tek kao „izražajna dopuna ili neravnopravna opozicija“ pjesništvu na standardnom književnom jeziku (Skok, 1985: 172 – 173). Obnova pjesništva na kajkavskim zavičajnim idiomima započela je krajem 60-ih godina prošloga stoljeća i to zahvaljujući pokretanju časopisa „KAJ“ 1969. godine te pokretanju recitala i smotri pjesništva na kajkavskim zavičajnim idiomima u Sv. Ivanu Zelini, Samoboru, Krapini i Zlataru te

¹ Termin pjesništvo na kajkavskom zavičajnom idiomu ili pjesništvo kajkavskog zavičajnog idioma Skok je predložio u svojoj knjizi *Hrvatsko pjesništvo kajkavskih zavičajnih idioma (1900 – 1950)*. Prema Skoku taj termin sadrži potrebnu književno-estetsku označnicu „pjesništvo“ i motivsko-jezičnu „zavičajni idiom“ te je uži od termina kajkavska poezija i iz tog razloga bolji. Pjesništvo na kajkavskom zavičajnom idiomu „označuje isključivo moderno i suvremeno kajkavsko pjesništvo determinirano svojom kajkavskom, idiomskom osnovicom“ (Skok, 1983a: 251 – 269).

objavljivanjem zbornika i antologija vezanih uz te manifestacije (Skok, 1983a; Skok, 2007a). Do kraja 1970-ih godina isprofilirala se skupina kajkavskih pjesnika koji su se stilski i tematski značajnije odvojili od tradicije “zlatnog doba” kajkavske poezije prve polovice 20. stoljeća kojoj pripadaju Dragutin Domjanić, Fran Galović, Zvonko Milković, Tomislav Prpić, Nikola Pavić, Miroslav Krleža i Ivan Goran Kovačić (Kolar, 2014).

U ovome radu na početku je dan pregled suvremenoga kajkavskog pjesništva kroz najvažnije antologijske kajkavske pjesnike 20. stoljeća iz područja cijele Hrvatske te antologijskih kajkavskih pjesnika iz područja Varaždinske županije. Zatim je istaknuta važnost recitalnih manifestacija za pjesništvo na kajkavskim zavičajnim idiomima i napravljen je pregled kajkavskih recitalnih manifestacija čiji zbornici su poslužili Skoku, Kutnjaku i Kuzmanoviću u kreiranju njihovih antologija kajkavskoga pjesništva, na temelju kojih je provedeno istraživanje u ovome radu. U drugom dijelu rada opisano je istraživanje kojim se objektivnim putem htjelo doći do imena suvremenih kajkavskih pjesnika Varaždinske županije koji su se istaknuli u 21. stoljeću i koji imaju potencijal biti uvršteni u sljedeće antologije kajkavske poezije te je napravljena analiza poezije Darka Fodera iz Ivanca i Zdenke Maltar iz Novog Marofa.

2. KAJKAVSKO PJESNIŠTVO 20. STOLJEĆA

2.1. ANTOLOGIJE KAJKAVSKE POEZIJE

Ogenj reči: antologija hrvatskoga kajkavskoga pjesništva objavljena je u sklopu časopisa *Kaj* 1986. godine, priredio ju je Joža Skok i to je prva antologija kajkavskoga pjesništva kojom je obuhvaćeno višestoljetno kajkavsko pjesničko stvaralaštvo krećući od 16. stoljeća s izborom pjesama iz *Prekomurske pjesmarice* (1593.?) pa završivši s Božicom Pažur i izborom iz njezinih zbirki *Zmučene rieči* (1975.) i *Ili-ali* (1983.). Skok navodi dva razloga zašto je prva antologija ovakvog tipa objavljena tako kasno: „Prvi je sadržan u uvjerenju da kajkavsko pjesništvo do 19. stoljeća, odnosno do pojave A. G. Matoša, F. Galovića i D. Domjanića u prva dva desetljeća ovoga stoljeća, nije ostvarilo izuzetnijih vrijednosti, pogotovo u usporedbi s bogatim renesansnim i baroknim pjesništvom dubrovačko-dalmatinskoga kruga, a drugi je rezultat uvjerenja da je kajkavsko pjesništvo ovoga stoljeća književnopovijesna pojava bez posebnog uporišta u svojoj kajkavskoj pjesničkoj tradiciji“ (Skok, 1986: 318). Skok je svoju antologiju koncipirao prema načelu ravnopravnosti s time da se posebno držao načela višestoljetnog kontinuiteta kajkavske pjesničke riječi. Osim što je ova antologija koncipirana kao antologija pjesničkog kontinuiteta, ona je koncipirana i kao antologija sinteze starijeg i novijeg kajkavskog pjesništva. Skok navodi da je pregledom višestoljetnog kajkavskog pjesničkog stvaralaštva očigledno da su jezične, motivske, a posebno formalne veze između starijeg i novijeg kajkavskog pjesništva mnogo čvršće nego što su kritičari ponekad uočavali ili čak namjerno negirali „bojeći se optužbi o vraćanju, regeneriranju i ponavljanju književnopovijesnih i estetski prevladanih modela“. Stoga Skok zaključuje da „po tom aktu samoobrane modernoga i suvremenoga kajkavskoga pjesništva, njegove izvornosti i opravdanosti, pripadništva razdobljima i matici suvremene književnosti došlo je do paradoksalne negacije njegove evidentne tradicije, a što je jednako apsurdno kada bi se poezija na standardu odricala svojih uporišnih mjesta u ranijim razdobljima“ (Skok, 1986: 319). Nadopuna ovoj antologiji je druga Skokova antologija kajkavskog pjesništva koja je 1999. izdana pod naslovom *Rieči sa zviranjka: antologija moderne kajkavske lirike 20. stoljeća*. Skok je, kao što podnaslov govori, u njoj obuhvatio jedno stoljeće krenuvši od Matoševa *Hrastovačkog nokturna* iz 1900., koji predstavlja početak simboličnog buđenja kajkavskog pjesništva, i završivši s tadašnjim najmlađim kajkavskim pjesnicima – Valentinom Šinjori i Denisom Peričićem iz 1998. godine. Antologijski izbor kajkavske lirike koji je prethodio antologiji *Ogenj reči*, a čiji izbor je, također, priredio Joža Skok, je

antologija *Horvacka zemlica* u kojoj je sadržan izbor pjesama za Smotru kajkavskog pjesništva Samobor 1971. godine.

Osim antologija Jože Skoka, pregledom kajkavskog pjesništva 20. stoljeća bavio se i Nikola Pavić koji je 1958. objavio *Antologiju novije kajkavske lirike*, Mladen Kuzmanović koji je pod istim naslovom kao i Pavić objavio *Antologiju novije kajkavske lirike* u časopisu *Kaj* 1975. godine i Ivan Kutnjak koji je priredio *Zercalo horvacko: hrvatski kajkavski pjesmotvor devedesetih* 1999. koji je izdalo Varaždinsko književno društvo.

2.2. ANTOLOGIJSKI KAJKAVSKI PJESNICI 20. STOLJEĆA

Iako Skok prednost daje pjesnicima tzv. modernističkog diskursa suvremenoga kajkavskoga pjesništva, navodi da je i u tradicionalističkom pjesničkom usmjerenju moguće prepoznati autore koji su „u naslijeđenom prostoru jezika i globalnoj slici kajkavskoga makrokozmosa, te u prostoru tradicionalne poetike, pronašli mogućnost za određenu afirmaciju svoga poetskoga senzibiliteta i identiteta“, a to su Stjepan Draganić, Mirko Radušić, Stjepan Jakševac, Blanka Dovjak-Matković, Verica Jačmenica, Božena Loborec, Vladimir Velčić, Ivan Horvat, Ivan Golub, Miroslav Dolenc Dravski, Pajo Kanižaj i Ivica Jembrih (Skok, 2007a: 95).

Pjesnici čije je pjesništvo bitno obilježeno „novim iskustvom kajkavskoga jezika kao i otkrićem njegovih novih izražajnih mogućnosti, od proširenja semantičkog polja toga jezika do njegovih ekspresivnih ritmičko-sintaktičkih struktura“ pripadaju već spomenutom modernističkom diskursu suvremenoga kajkavskoga pjesništva (Skok, 2007a: 95). Prema Skoku kajkavski pjesnici koji pripadaju najužem krugu predstavnika i apologeta modernoga kajkavskoga pjesništva su Zlatko Crnec, Ernest Fišer, Ivo Kalinski, Zvonko Kovač i Stanislav Petrović, a njima se ravnopravno pridružuju kajkavske pjesnikinje Božica Jelušić i Božica Pažur (Skoku, 2007b: 115). Temeljna obilježja moderne hrvatske lirike tzv. „krugovaške“ i „razlogovske“ generacije, kao što su depatetizacija i demistifikacija poezije, raskid s „angažiranim“ pjesništvom, različiti eksperimenti s formom, ali i jezikom, svakodnevna izričajnost kao podloga pjesničkom iskazu, afirmacija slobodnoga stiha i ritma, racionalnost i intelektualnost poetskog tkiva, refleksno-filozofska podloga pjesničke kreacije, korištenje oblika vizualne i grafičke lirike, metajezičnost i intertekstualnost, urbana i intelektualna tematika vezana uz egzistencijalna stanja modernoga čovjeka, Skok pronalazi i kod gore navedenih autora (Skok, 2007a: 96).

Fišer, Kovač i Pažur jednako uspješno pišu na kajkavskom narječju kao i na standardnom hrvatskom jeziku, no Kovač je svojim stilom pisanja još dodatno želio pokazati kako on svoj međimurski zavičajni izražajni kod smatra kao književni izraz i jezik ravnopravnim usvojenom i standardiziranom književnom jeziku. Oba ta kreativna medija mogu koegzistirati i prožimati se u književnom djelu jer „nema nikakve dijalektalne poetike koja bi oponirala onoj na standardu jer se jednostavno radi o jedinstvenoj autorskoj poetici koja se samo realizira u dva bliska izražajna medija sa svim onim specifičnostima i potencijalima koji izviru primarno iz njihove jezične prirode“ (Skok, 2007b: 116). Skok Kovača proziva i pjesnikom ironijske rezignacije jer u svojim pjesmama nije samo iskazivao svoje stavove, već su se u njima mogla pronaći opća i osobna stanja, od čega ponajviše rezignacija, te navodi da, osim poigravanja s jezikom i formom, Kovač koristi i karakteristične postmodernističke postupke kao što su citiranje, parafraziranje ili asociranje drugih autora i njihovih tekstova koje je nastojao uklopiti u strukturu vlastitih pjesama. Kovač u svojoj poeziji želi doprijeti do riječi i njihovih značenja te ostvariti sklad između ekspresivnosti jezika, forme i sadržaja, a to je rezultiralo ignoriranjem galovićevsko-domjanićevske poetike što je vidljivo u znatno manjem korištenju zavičajno-pejsažnih i socijalnih motiva te većem interesu za ironijski krležijanski diskurs. Skok zaključuje da je kajkavska lirika Zvonka Kovača primarno „lirika modernoga hrvatskoga intelektualca, skeptičnog i rezigniranog vremenom i prostorom u kojem živi, okruženog banalnostima svakodnevnog života“, on je „pjesnik individualnog ljudskog, ali i tzv. povijesnog vremena“ (Skok, 2007b: 120 – 121).

Ivo Kalinski istaknuo se svojom poezijom krajem šezdesetih godina 20. stoljeća u kojoj se može primijetiti osporavanje suvremenog hermetičkog i filozofskog pjesništva na standardnom književnom jeziku i osporavanje jezično-estetske tradicije na književnom kajkavskom jeziku (Skok, 2007b: 111). Kuzmanović kaže da je čudesna „konzekventnost osnovna tonaliteta lirike (Ive Kalinskog, op. a.), njena uvijek crna i beznadna jezgra“ i da „u kontekstu kajkavske dijalektalne poetske tradicije ovaj svijet nema ni prethodnika ni dugovanja“ (Kuzmanović, 1971: 23 – 24). Kuzmanović zaključuje da je pisanjem na izvornom kajkavskom idiomu Zeline kod Kalinskog ostvaren dosad nepoznat i nepostojeći dijalektalni lirski idiom. Kalinski je uspio prevladati i „okamenjene zakonitosti tematske konstrukcije“ koje su prevladavale u kajkavskoj poeziji pola stoljeća tako što je u svoje pjesme unio probleme, dileme i krize suvremenoga hrvatskog intelektualca (Skok, 2007b: 110). „Izgrađenošću svoje poetike, jezičnim inovatorstvom, a ponajviše silinom pjesničke imaginacije i višeslojnom strukturom svoga stiha, ovaj autor ostvaruje književnoumjetničke

vrijednosti i stilske osobitosti u kajkavskom jezičnom idiomu koje ga najizravnije uključuju u hrvatski književni modernitet i aktualitet, dok mu u korpusu suvremenog kajkavskog pjesništva zasigurno osiguravaju posve izdvojeno mjesto“ (Fišer, 1981: 56).

Najužem vrhu kajkavskoga pjesništva postmoderne pripada i već spomenuti Stanislav Petrović koji je bio jedan od onih mladih kajkavskih pjesnika koji su napravili iskorak od kajkavske poetike koja je uzore pronalazila u imitaciji tradicije i koji su se priklonili dominantnoj poetici suvremenoga hrvatskoga pjesništva na standardu (Skok, 2007b). Skok ističe kako taj iskorak nije bio dovoljno uočen i priznat jer je „kontrapunkt kajkavskom neomodernizmu bio arhaični jezični, odnosno dijalektalni kod, kao i signalizacija zavičajnog konteksta u opusima pojedinih autora“ što je vidljivo i kod Petrovića koji je svoj modernitet gradio na „premisama rubnog kajkavskog zavičajnog idioma (mjesta Križanče u sastavu Općine Bedekovčina, op. a.) i otkrivanju svojih zavičajnih korijena uraslih u zemlju koja je kao temeljnica njegova pjesničkog svijeta“ (Skok, 2007b: 122).

Ernest Fišer rođen je u Zagrebu, ali se već u najranijoj dobi preselio u Međimurje tako da je svoj književni izraz izgradio na međimurskoj kajkavštini (Skok, 1999: 457). Fišerova zbirka *Morje zvun sebe* (1978) bila je prva zbirka pjesama u prozi na kajkavskom zavičajnom idiomu što Kolar smatra značajnim za kajkavsku, ali i općenito za hrvatsku poeziju druge polovice 20. stoljeća, a osim toga bila je to prema Kolaru jedan od rijetkih kajkavskih zbirki „egzistencijalističke tematike i razlogovskog prosedea“ (Kolar, 2014: 19). Svojom prigušenom akustikom i ekspresivnom ritmikom spontanog slobodnog stiha, zagasitom koloristikom slika te izrazito sumornim solilokvijima i dominantnim sumračnim nokturnima Fišerova kajkavska poezija približava se krležijanskom stilu. On u svojim pjesmama traži smisao osobne egzistencije, ali i nastoji doprijeti do odgovora o čovjekovoj sudbini, do njegove ljudske i povijesne tragike (Skok, 2007a: 100).

Zlatko Crnec antologijski je kajkavski pjesnik rodom iz Donje Zeline. Crnec je kajkavštini osigurao njen urbani, građanski status komunikacijskom i intelektualno-egzistencijalističkom razinom svog umjetničkog kajkavskog u čijem jeziku nema komunikoloških, duhovnih, a ni tematskih zapreka (Pažur, 2020: 16). Pažur dalje navodi da pjesnički opus Zlatka Crneca „iskazuje nepotrošivo metaforičko obilje prijenosa značenja i rečenične usloženosti svoga slobodnoga stiha, takoreći u “grozdovima” metafora i ludističkom neologizmu, u tvorbi osobnih filozofema - iskazujući identitet i originalnost svoga pjeva, kao i tvorbenu snagu obaju jezičnih izbora toga korpusa“ (Pažur, 2020: 17), tj. podjednako u pisanju na standardnom književnom jeziku i na književnom kajkavskom idiomu.

Božica Jelušić pjesnikinja je rodom iz Pitomače. Ernest Fišer ju u svojoj knjizi *Dekantacija kajkaviana* svrstava među najznačajnije kajkavske pjesnike koji pripadaju tzv. „semantičkom sintetizmu“ (Fišer, 1982). Pod tim pojmom Fišer podrazumijeva da u pjesništvu Božice Jelušić kajkavska (kao i štokavska) poezija umjesto patetike i puke deskripcije, jednoznačnog i jednosmjernog teksta, progovara ironično i autoironično, postavlja pitanja o vlastitom smislu i učinku, deskripcija služi ekspresiji, a tekst je najčešće potrebno dodatno iščitavati radi dekodiranja (Fišer, 1982: 68 – 74). Saleš navodi kako je svijest o pjesničkom postupku, o gradnji pjesme, o igranju riječima, o biranju riječi i autotematiziranje poezije u poeziji odlika modernizma koji je kod Jelušić bio naglašeno nazočan u prvih nekoliko knjiga, dok je u kasnijim knjigama „nešto zakrinkaniji“ (Saleš, 2000: 347). Prema Kutnjaku Božica Jelušić se svojom zgusnutom metaforikom približava Vesni Parun, ali se istodobno od nje razlikuje „svojom žestokom kajkavskom grafijom, prepečenom na vatri (više)stoljetnih tlapnji i iznevjerenih duhovnih nada nacionalnih – kolektivnih, ali podjednako tako i osobnih“ (Kutnjaku, 2007: 10). Teme i motivi samo mjestimično se mogu jednoznačno iščitati i razviti, poezija Božice Jelušić je „ponajvećma refleksivna, ali tako da, krećući se u emotivnom kodu, u njega upada i refleksija, tako da ono što je počelo kao deskripcija, završava kao ekspresija posebnošću uočenog (ako ničim drugim) da homagijalni motivi nisu spomenarske sličice, nego odgovori na vlastita i opća egzistencijalna pitanja“ (Saleš, 2000: 348).

Božica Pažur pjesnikinja je koja je već kao učenica zapela za oko književnim kajkavskim kritičarima nastupajući na zelinskoj i drugim smotrama kajkavskog pjesništva, a to je rezultiralo time da je Ernest Fišer njezine pjesme uvrstio u *Antologiju hrvatskog dječjeg kajkavskog pjesništva*. Kasnije se pokazalo da je to bio samo početak bogatog kajkavskog stvaralaštva Božice Pažur, pjesnikinje iz Butkovca kod Brezničkog Huma u Varaždinskoj županiji, a upravo se pripadnost tom podneblju očituje u motivskoj i lingvističko-dijalektalnoj razini (Skok, 1983a). Socijalno determinirano pjesništvo Božice Pažur nije krenulo u smjeru pjesničke opozicije, negacije, težnje za društvenom izmjenom zbilje i pronalaženjem perspektive, nego je „registracijom konkretne zbilje identificirala izvorište i prostor svoga pjesništva u njegovoj potrazi za osobnim identitetom“ (Skok, 2007b: 134). Modernost se kod Božice Pažur odražava na razini forme kao i na razini pjesničkih slika te u nadrealističkim detaljima izokrenute projekcije, a upravo je ta izokrenuta projekcija karakteristična za njezin najučestaliji stilski postupak i pjesništvo koje stremlji „pomalo irealnoj, fantazmagoričkoj i grotesknoj ekspoziciji“ (Skok, 2007b: 136).

2.2.1. VARAŽDINSKI ANTOLOGIJSKI KAJKAVSKI PJESNICI 20. STOLJEĆA

Varaždin i njegova okolica kroz povijest profilirali su se kao važno kulturno i književno središte u Hrvatskoj, a posebno kao središte koje je na poseban način doprinijelo očuvanju i afirmiranju kajkavske književnosti. Velikim dijelom za to možemo zahvaliti povjesničarima književnosti kao što su Vatroslav Jagić, Branko Vodnik, Miroslav Šicel, Franjo Švelec, Zvonimir Bartolić, Alojz Jembrih i neizostavnom Joži Skoku, koji se pokazao kao „najistaknutiji proučavatelj kajkaviane“ (Kolar, 2016: 289 – 292.; Rodić, 2016). Skok je u svojoj književno-znanstvenoj trilogiji (*Garestinski panopticum* (2007), *Garestinski hortus verbi* (2012) i *Garestinski gartlic rieči* (2014)) pomno istražio književno kajkavsko stvaralaštvo varaždinskog književnog kruga i pokazao koliki je doprinos ono dalo ukupnoj hrvatskoj književnosti. U svojoj drugoj knjizi, *Garestinski hortus verbi*, Skok daje povijesni pregled književnog stvaralaštva Varaždinske županije od 16. stoljeća započevši s Ivanom Pergošićem i Antunom Vramcom pa do suvremenih autora poput Božice Pažur, Denisa Peričića, Tomislava Ribića, Valentine Šinjori i drugih. Pošto je Skok bio rodom iz Petrijanca nedaleko Varaždina, sužavanje njegovog znanstvenog rada na područje Varaždinske županije bilo je djelom i unutarnje motivirano, a upravo je to slučaj i kod autorice ovoga rada koja je rodom iz Varaždinske županije i koja će svojim istraživanjem pokušati dati pregled nekih novih autora koji su se pojavili na književnoj kajkavskoj sceni u 21. stoljeću.

Najznačajnija suvremena antologijska kajkavska pjesnikinja s područja Varaždinske županije već je gore spomenuta Božica Pažur, a uz njezine su u Skokovu antologiju *Rieči sa zviranjka* i u Kutnjakovo *Zercalo horvacko* uvrštene i pjesme Vladimira Korotaja, Zvonka Milkovića, Tomislava Ribića, Denisa Peričića, Valentine Šinjori, Ivana Kušteljege, Željka Funde, Ivana Čehoka i Stanka Piskača. U nastavku će biti nešto ukratko rečeno o Tomislavu Ribiću i Valentini Šinjori, pjesnicima koji su se pojavili krajem 20. stoljeća, a zapravo su tek početkom 21. stoljeća počeli zauzimati središnja mjesta na kajkavskoj pjesničkoj sceni.

Tomislav Ribić iz Varaždina višestruko je nagrađivani pjesnik koji piše na kajkavskom zavičajnom idiomu Varaždina i standardnom jeziku. Do sada mu je objavljeno osam zbirki pjesama i jedna zbirka priča. Za kajkavsku zbirku pjesama *Odhajanja* dobio je 2018. godine Književnu nagradu „Katarina Patačić“ za najbolju knjigu na kajkavskom zavičajnom idiomu, za zbirku *Dve rali zmeržnjenoga jognja* dobio je 2022. godine nagradu „Zvonko Milković“ za najbolju knjigu pjesama s intimističkom i/ili zavičajnom tematikom i nagradu „Janko Polić Kamov“ za knjigu godine te je ta zbirka ušla i u uži izbor za nagradu „Fran Galović“ 2022. godine. Kovač kaže da su Ribićeve pjesme u osnovi „slojevite, nelinearne narativne etide, u

kojima se neki narativ iz prošlosti „puni” raznovrsnim post/modernističkim strategijama, proizvodeći simultane strukture“ te da su Ribićeva posebnost intertekstualne i intermedijalne referencije gdje uspostavlja korelacije s drugim autorima i njihovim djelima, s filmom te posebice često i inspirativno s glazbom (Kovač, 2022: 16). Osamdesetih godina prošloga stoljeća na poeziju su znatan utjecaj imali film i glazba. Pjesnici okupljeni oko časopisa *Quorum*, tzv. *kvorumaši* primjer su pjesnika koji svoju poeziju ispisuju jezičnim kodovima drugih umjetnosti. Intermedijalni i intertekstualni postupci bili su aktualni i u devedesetima, a Šalata (2021) u svojem radu potvrđuje da su prisutni kod pjesnika (Drago Glamuzina, Ivica Prtenjača, Dorta Jagić, Franjo Nagulov, Marko Pogačar) i na početku 21. stoljeća. Primjer postupka uspostavljanja korelacije prema književnosti kod Ribića vidljiv je u pjesmi objavljenoj u zborniku *Zeleni bregi Zeline* 2022. godine pod naslovom *Zbudil sem se v postelje polek Anais Nin*. U toj pjesmi Ribić se referira na francusko-kubansko-američku dnevničarku, spisateljicu nadrealističkih romana, kratkih priča i erotike Anais Nin, američkog pisca Henryja Millera i na njegov roman *Rakova obratnica* iz 1935. godine.

(...)

zbudil sam se v postelje z Anais Nin

bila je v japonskom kimonu

kot gejša

čitala mi je odlomek o Germaine z Rakove obratnice

zažmirel sem od svojih laži (moje reči prevrčeju miseli v srebro)

morti zna da sem nomadi čital tajne njejenih dnevnikov

zbudil sam se v postelje z Anais Nin

v telu Henryja Millera

v mlakomu pariškomu jutru²

(...)

Vidljiv je i utjecaj domaćih kajkavskih književnika od kojih se posebno izdvajaju Božica Pažur sa svojim pjesmama na kajkavskom i Miroslav Krleža s *Baladama Petrice Kermpuha*. Osim što se u pjesmi *Planetorijum A. D. 2010.* referirao na Krležine *Balade*, u toj pjesmi Ribić se referira i na jednog od najutjecajnijih glazbenika 20. stoljeća Davida Bowiea. Pjesma

² Manje poznate riječi: kot – kao, zažmirel sem – zažmirio sam, prevrčeju – prevraćaju, nomadi – nekada.

je objavljena u zborniku *Zeleni bregi Zeline* 2010. godine. *Planetorijum A. D. 2010.* pjesma je s naglašenim ritmom koji je postignut uporabom isprekidane i unutarstihovne rime, ponavljanjem riječi, anadiplozom i aliteracijom. Na početku pjesme Ribić se poigravao riječima iz naslova glazbenog albuma Davida Bowiea *The Rise and Fall of Ziggy Stardust and the Spiders from Mars* te vješto nastavlja graditi pjesmu uvodeći motive iz Krležinih *Balada*, što na kraju stvara tmurnu, apokaliptičnu atmosferu. Zanimljiva je i kružna kompozicija koju ostvaruje ponavljanjem stiha *Kakšna se to slika vu možganih premika?!* koja dodatno povezuje dva velikana (Bowiea i Krležu) koji su svojim umjetničkim ostvarenjima utjecali na autora kao i na društveni i kulturni život u cjelini. U zadnjem stihu (*vu zelenom kaputu smert se regeta vu kotu*) dobivamo odgovor na pitanje *Kakšna se to slika vu možganih premika?!*, to je sjećanje na rat, na nasilnu smrt kojoj je Ribić osobno svjedočio.

PLANETORIJUM A. D. 2010.

Kakšna se to slika vu možganih premika?!

pavk z Marsa, nora farsa

Kapetan Tom, velki plavi slon

zgubil se Avalon

Ziggy Stardust prevzemle vlast

Hudi jemle mast

jemle mast, jemle žolč

nese pekla ključ

nese pekla ključ, vtrne luč

jemle tebe, jemle mene

pak se dere, kune

kune žoltare žveplene

peklenske, ognjene

vu požirak te dene

pak berboče

pak klopoče

oštri osti, lomi kosti

rivle strup vu tvoj nos

*vriščeš kak ponoreli kos
ogenj liže, kuri hiže
vu meni nori črv
se okoli same kerv
istinu iščuč
kriči vumiruč
kakšna se to slika vu možganih premika?!
vu zelenom kaputu smert se regeta vu kotu³*

Valentina Šinjori, rodom iz Presečna kod Novog Marofa, do sada je objavila jednu zbirku kajkavskih pjesama *Jutrešnji blues* (1999) i skupnu zbirku pjesama *Slike sa zvjezdanih kolodvora* (Gobo, Mihaljević, Šinjori, 2003). Višestruko je nagrađivana na recitalima, a posebno je bila zamijećena na Recitalu suvremenoga kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“ gdje je više puta nagrađivana. Kalinski za Šinjori kaže da posjeduje osebujuan glas i samosvojan pjesnički izričaj „bez slatkorječivosti, bez patetičnosti, s bogatim kolokvijalno žanrovskim sintetiziranjem pjeva u neposredan doživljaj, u socijalnu podlogu često obilježenu autografizmima svake vrsti, pjev često ambijentalno smješten u varaždinsko podneblje, u njegove opće i svoje osobne vedute“ (Kalinski, 2020: 23). U fokusu njezine ranije poezije je svakidašnja rutina suvremenoga čovjeka, kao što je ispijanje kave, odlazak na posao, čitanje novina, gledanje televizora i sl. Šinjori se svojim stilom pisanja približila tzv. „stvarnosnoj poeziji“ koju odlikuje odustajanje od „velikih“ tema i okretanje svakodnevicu te poput Ribića koristi postmodernističke postupke kao što su intertekstualnost i intermedijalnost, a njezin stil karakterizira i kolokvijalizacija pjesničkog jezika. To okretanje svakodnevicu je vidljivo već u samom početku pjesme *Kajkavimo jutrešnji blues, moja Hrvacka i ja* u opisivanju njezine jutarnje rutine ispijanja kave u kafiću na autobusnom kolodvoru u Varaždinu prije nego što odlazi na posao u srednju školu u kojoj radi kao profesorica hrvatskoga jezika.

³ Manje poznate riječi: kakšna – kakva, vu možganih – u mozgu, premikavati – premješati, pavk – pauk, nora – luda, prevzeti (prevzeme) – preuzeti (preuzme), jemati (jemle) – uzeti (uzima), žolč – žuč, nese pekla ključ – nosi pakla ključ, vtrnuti (vtrne) – utrnuti (utrne), luč – svjetlost, žoltar – psalam, žvepleni – sumporast, požirak – jednjak, berbotati (berboče) – brbljati (brblja), klopotati (klopoče) – okretati se (okreće se), revati (rivle) – gurati (gura), strup – otrov, kuriti – paliti, regetati – smijati se.

KAJKAVIMO JUTREŠNJI BLUES,

MOJA HRVACKA I JA

*Autobusna postaja Varaždin,
kmično još,
jutro na šest i petnajs visi,
kavu z natrenom prosim!
Gožva, petek, v kot se stisnem,
listam Večernjak i v špiglu pred sobom
poštenu radnu Hrvacku gledim, sebi za
pleči, veseli se moja Hrvacka, zajni je radni den.*

(...)

*Još malo i tu smo.
Z nogu na prvi štengi
pospravlam još jen svoj jutrešnji blues
i več sem na zajni
stubi.
Zvoni.
A sada ćemo dalje živjeti ovaj dan književnim.
Kaj god!
Pak još me šćipaju jutra improvizacije,
šćipa me blues
i sa sem vu ritmu
lepe moje Hrvacke
žulave nadišane zakajene
napušene stoput popušene nigdar zadušene
radne i poštene.*

*Kajkavimo moja Hrvacka i ja
uveke furt i naveke.
(isuse, kaj pak ti je to
na kraju?
- kaj? Kajkavimo?
pijemo kavu na kaju!)*⁴

⁴ Manje poznate riječi: kmično – mračno, špigel – ogledalo, štenga – stepenica, stuba, šćipati – štipati, zakajena – zadimljena, nigdar – nikad, zadušene – ugušene, furt – stalno.

Osim gore spomenute narativnosti i prozračnosti pjesničkog jezika kao jedne vrste stila, Šinjori piše i pjesme koje su naglašeno misaone, intimističke i metaforičke. Autorica se također igra samim kajkavskim jezikom, njegovim zvukovnim mogućnostima koje koristi kako bi stvorila ugođaj pjesme i ostvarila ritam, a ponekad i kreira potpuno nove riječi kao što je to u pjesmi *Paraliza senjof*.

PARALIZA SENJOF

Bela je belina. Baš mrzlobelina. Belinomrzlina...
Mrzla. I nofti kakti
Papki. Pod njimi čрно. Ruli se žmefka čkomina.
Stepajuća. Sebegrizoća.
Ne se štelo zbuditi. Telo. I smiselbelina. Se jena je i dale čkomina.
Telo živi kadaver vu mrzlinam zacementerano vu sehsmisli.
I zaprto vu misli fele sake.
Sam joči se gibaju sim i tam...
Žerjafke.
Paranoja. Zeblina. Natiski po plućam i srcu. Užasi.⁵

⁵ Manje poznate riječi: žmefka – teška, čkomina – šutnja, tišina, kadaver – leš, zaprto – zatvoreno, fele sake – svake vrste, joči – oči, žerjafke – žeravice.

3. RECITALI I ZBORNICI KAJKAVSKE POEZIJE

Recitalne manifestacije i zbornici koji su u sklopu njih tiskani važni su jer se u njima mogu široj javnosti predstaviti kvalitetni autori koji se još nisu predstavili na književnoj sceni objavom zbirke pjesama. Za pjesništvo na kajkavskim zavičajnim idiomima recitalne su manifestacije važne iz još jednog razloga, a to je da se na recitalnim manifestacijama kajkavski uvijek iznova prezentira javnosti kao književni jezik koji ima puni potencijal izraziti ukupnost poetskog stvaralaštva jednog pjesnika, a to dokazuju i brojne pjesme kajkavskih autora poput Stanislava Petrovića, Ive Kalinskog, Božice Jelušić, Božice Pažur i mnogih drugih koje svojom kvalitetom mogu stajati uz bok pjesmama na standardnom književnom jeziku.

Skok u svojoj raspravi *Nomen, omen i fenomen kajkavskoga recitalnoga pjesništva* ističe kako recitalno pjesništvo nije vezano isključivo uz postmodernizam koji vremenski obuhvaća osamdesete i devedesete godine, nego je vezano i uz neomodernizam (odnosno uobičajen termin druga moderna) koji pokriva šezdesete i sedamdesete godine (Skok, 2007b: 95 - 100). To potvrđuje i Kolar koji u svojoj knjizi *Između tradicije i subverzije: časopis Kaj i kajkavska postmoderna* piše o pokretanju kajkavskih recitalnih manifestacija na kajkavskim govornim područjima (Kolar, 2019: 61 – 65). U svojim radovima Skok i Kolar spominju neke poznate recitalne manifestacije kao što je Recital kajkavske poezije u Krapini, Recital suvremenog kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“ u Sv. Ivanu Zelini, navode kako se u Poznanovcu počeo organizirati Susret mladih pjesnika koji je kasnije prerastao u Recital „Susret riječi“ u Bedekovčini, Književni susret Srebrna cesta održavao se u Varaždinu u spomen na Gustava Krkleca, a recital duhovnog pjesništva pokrenut je u Mariji Bistrici. Skok navodi kako ove manifestacije potvrđuju da je kajkavsko recitalno pjesništvo zamijećeno i afirmirano kao relevantna pojava, kao specifičan oblik pjesničke komunikacije između autora i čitatelja/slušatelja. Nadalje, ono je postalo ne samo važna književna nego i medijska pojava jer su prije toga književni časopisi i izdavačke kuće bili zatvoreni za kajkavsku književnost, a upravo su recitali služili kao „najava njezine književne prisutnosti, njezine obnove, kao što su bili i najava njezinom renesansom“ (Skok, 2007b: 95 - 100). Recitalne su manifestacije suvremenom kajkavskom pjesništvu značajno povećale popularnost, medijski su ga eksponirale, a ono što je posebno važno je to da je tiskanjem zbornika kajkavska poezija postala dostupna široj javnosti. Skok ističe da su mu recitalne zbirke poslužile za njegove antologijske izbore kajkavskog pjesništva, kao i Kuzmanoviću i Kutnjaku. Sukladno tome je popis suvremenih kajkavskih pjesnika s područja Varaždinske županije predstavljen u ovome

radu nastao pregledom recitalnih zbornika. U nastavku su opisane recitalne manifestacije na temelju čijih zbornika je provedeno istraživanje.

3.1. RECITALNE MANIFESTACIJE I ZBORNICI ANALIZIRANI U ISTRAŽIVANJU

Varaždinski književni zbornik jedini je zbornik uključen u istraživanje u sklopu ovog rada, a da nije izravno nastao kao produkt organiziranja i provedbe recitalne manifestacije. Uključen je u istraživanje jer Varaždinsko književno društvo okuplja najistaknutije književnike s područja Varaždinske županije i biti njegovim članom je još jedan pokazatelj kvalitete autora. Varaždinsko književno društvo (u daljnjem tekstu VKD) osnovano je 1994. godine, a prvi *Varaždinski književni zbornik* objavljen je samo dvije godine nakon osnutka zbog želje članova VKD-a da se predstave široj javnosti. Uredništvo zbornika odlučuje koji će radovi biti objavljeni vodeći računa o tome da od svakog člana koji pošalje svoje radove bude objavljen barem jedan rad. U prvom zborniku su bili zastupljeni uglavnom pjesnički radovi, a kasnije su se objavljivali i prozni, dramski te esejistički radovi (Marušić-Vasilić, 2014). Do 2023. godine tiskana su dvadeset i dva zbornika, a radovi su pisani na hrvatskom standardnom jeziku i na kajkavskim zavičajnim idiomima. Zanimljivost, a za potrebe ovoga rada i dodatna vrijednost, je to što su u zbornicima tiskani radovi članova VKD-a koji su već nagrađeni na raznim književnim manifestacijama pa je to još jedan provjeren izvor informacija o zastupljenosti i nagrađivanosti varaždinskih kajkavskih pjesnika na kajkavskim recitalnim manifestacijama.

Književnu i kulturnu recitalnu manifestaciju pod nazivom „Senje i meteori“ pokrenuo je varaždinski pjesnik Tugomir Orak 1993. godine. Tada je recital nosio naziv „Varaždin u srcu nosim“, a od 1994. godine natječaj organizira Varaždinsko književno društvo. Recital je pokrenut pod nazivom „Varaždin u srcu nosim“ jer je u početku bilo zamišljeno da recital bude posvećen isključivo gradu Varaždinu dok su autori mogli birati hoće li pjesme slati na hrvatskom standardnom jeziku ili na kajkavskom zavičajnom idiomu. Motivsko-tematske granice ukinute su 2001. godine kada recital mijenja naziv u „Senje i meteorji“, ali je zadržano da se na natječaj mogu javiti samo autori s kajkavskog govornog područja. No, već sljedeće godine natječaj biva otvoren za sve autore iz Hrvatske, a kasnije i iz inozemstva koji svoje radove mogu slati na standardnom hrvatskom jeziku ili kajkavskom zavičajnom idiomu. Na Recitalu „Senje i meteori“, naziv je pojednostavljen 2005. godine (Marušić-Vasilić, 2014), koji se održava svake godine sredinom prosinca u čast Dana grada Varaždina, izvode se

najbolje pjesme koje su tiskane u istoimenom zborniku te se dodjeljuju tri nagrade: nagrada za najbolju pjesmu pisanu na hrvatskom standardnom jeziku, nagrada za najbolju pjesmu pisanu na kajkavskom zavičajnom idiomu i nagrada za pjesmu koja najbolje izražava nadahnuće povijesnim nasljeđem i/ili sadašnjošću grada Varaždina. U predgovoru zborniku pjesama s jubilarnog desetog Recitala suvremenog pjesništva „Senje i meteorji“ Denis Peričić (2002: 5) navodi da „kroz deset godina svog kontinuiranog trajanja, od entuzijastičke manifestacije lokalnog karaktera do svehrvatskog recitala sa štokavskom i kajkavskom komponentom, varaždinski recital „Senje & meteorji“ – nekad poznat pod nazivnom „Varaždin u srcu nosim“ – uspio se, vjerujemo, nametnuti kao bitno susretnište i poprište predstavljanja i vrednovanja tekuće lirske produkcije.“

Prema informacijama dostupnima na službenoj web stranici Pučkog otvorenog učilišta Sv. Ivan Zelina, Festival „KAJ v Zelini“ tradicionalna je književno-nakladnička manifestacija koja se organizira svake godine povodom Recitala suvremenoga kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“ koji je ujedno i centralno događanje festivala. Recital je pokrenut 1970. godine, 1979. je prekinut, a ponovno se počeo organizirati 1992. godine i od tada se kontinuirano održava. Recital suvremenoga kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“ trenutno je jedna od najvećih i najznačajnijih kajkavskih recitalnih manifestacija u Hrvatskoj. Recital je natječajnog karaktera i na samom predstavljanju zbirke pjesama dodjeljuju se: tri nagrade prema ocjenama stručnog žirija, nagrada za cjelovit ciklus pjesama pristiglih na natječaj, nagrada publike, nagrada časopisa *KAJ* te drugih sponzora. Najbolje pjesme bivaju tiskane u zbornik pjesama pod nazivom *Zeleni bregi Zeline* koji izdaje Mala biblioteka „Dragutin Domjanić“. Do sada su tiskane četrdeset i dvije zbirke pjesama, a u članku objavljenom u časopisu *Kaj* povodom 40. obljetnice održavanja recitala Božica Pažur (2021: 147) navodi kako i u 2021. godini recital „ostvaruje vrijednosnu konstantu svehrvatski značajne književne manifestacije“ te da nosi titulu „najmjerodavnije manifestacije koja potiče, odzrcaljuje i vrednuje dosege suvremenog kajkavskog estetizma“ i ostaje „zavidan antologijski kajkavski korpus u razlikovnosti i prepoznatljivosti autorskih identiteta više generacija i poetoloških opredjeljenja“.

U *Hrvatskom kajkavskom kalendaru* u članku Dragutina Novine (2011: 340 – 342) stoji kako je u Krapini 1966. godine osnovan „Festival kajkavske popevke“ radi želje osmero muškaraca da pokrenu glazbeni događaj kojim bi se nastavila tradicija pjevanje i govorene riječi kajkavskih krajeva. Direktor prvog festivala bio je Drago Britvić, a umjetnički voditelji Vlado Seljan i Stjepan Mihaljinec. S godinama se program širio i van okvira glazbenog programa i recitala kajkavske poezije pa je 1975. osnovan „Tjedan kajkavske kulture“ i

Društvo za kajkavsko kulturno stvaralaštvo koje neprekidno do današnjih dana u tjednu posvećenom kajkavskoj riječi organizira bogati kulturni program. „Recital kajkavskog pjesništva Krapina“ revijalnog je karaktera i pjesme odabrane od strane stručnog povjerenstva javno se izvode na recitalu te su objavljene u *Zbornik Recitala kajkavskog pjesništva Krapina*⁶.

Prema riječima Vladimira Horvata (2004: 74 - 77), profesora na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove, u Mariji Bistrici 1999. godine osnovan je Recital „Josip Ozimec“ u čast kajkavskom pjesniku i nastavniku povijesti iz Marije Bistrice Josipu Ozimcu (1934. – 1981.) koji je pozitivno djelovao na promicanje kajkavskog pjesništva u tom kraju. Recital je tematski usmjeren na duhovno-refleksivnu liriku, a organizira ga Radio Marija Bistrica uz pomoć Osnovne škole Marija Bistrica u kojoj je Josip Ozimec radio kao nastavnik, Turističke zajednice Marija Bistrica i Općinske knjižnice. U početku je recital bio isključivo recital kajkavske poezije, no 2003. godine biva otvoren za sva tri hrvatska narječja. Ivo Kalinski (2006: 8) u predgovoru osmom Recitalu „Josip Ozimec“ navodi da „iako je tematska, pa i motivska prisutnost nacionalnoga marijabistričkoga svetišta u smislu osjećajnosti i vjerskoga obilježja, naprosto Vjere, još uvijek izrazita, ona ipak nije, u odnosu na sam početak recitala otprije šest-sedam godina – nadvladavajuća“, ona je „sve suptilnija, sve to više isprepletena intimizacijama, pa i upitnim žestinama svakodnevice“. Na recitalu se dodjeljuju četiri nagrade: nagrada za najbolju pjesmu na kajkavskom zavičajnom idiomu, za najbolju pjesmu na čakavskom zavičajnom idiomu, za najbolju pjesmu na hrvatskom standardnom jeziku i nagrada publike.

U predgovoru *Zborniku radova s revijalnog 40. kajkavskog književnog natječaja „Draga domača rieč“* (2020) stoji da su se u ivanečkom kraju prvi radovi na kajkavskom izveli 1976. godine u sklopu Folklorno-umjetničke smotre Općine Ivanec „Poleg jedne velke gore“, a prvi zbornik radova s Književno kajkavskog natječaja „Draga domača rieč“ tiskan je 1990. godine. Te iste 1990. godine natječaj je povezan s Mjesecom hrvatske knjige te raspisan i proveden od strane Narodnog sveučilišta „Đuro Arnold“ u čijem sastavu je tada bila Gradska

⁶ Informacije o Tjednu kajkavske kulture i Recitalu kajkavskog pjesništva Krapina su dostupne na web stranici <https://kajkavske-popevke.hr/> (pristupljeno 3.8.2022.).

knjižnica i čitaonica „Gustav Krklec“ Ivanec. Knjižnica 2000. godine postaje samostalna gradska uprava i od tada samostalno raspisuje natječaj i organizira završnu manifestaciju⁷. U početku natječaj je raspisivan samo za pjesnike ivanečkog kraja, no tijekom godina otvara se širem krugu kajkavskih pjesnika. Od 1994. godine na „Dragu domaću rječ“ i škole mogu slati radove učenika. Na završnoj priredbi mali i veliki autori, čiji radovi su izabrani za izvedbu, sami interpretiraju svoje pjesme i dodjeljuju se tri nagrade za najbolje radove prema mišljenju stručnog ocjenjivačkog povjerenstva u kategoriji odraslih i kategoriji dječjih radova. U prvom zborniku bilo je objavljeno svega 15 pjesama, a do 2018. godine prijavilo se više od 2 500 autora s više od 2 600 pjesama, na temelju tih podataka Vesna Matišić (2020) zaključuje kako je „ova manifestacija prerasla u pravi festival kajkavskog stvaralaštva, koji je prerastao granice grada i obuhvatio 5 županija, a u svima njima na specifičan način zvuči naš kaj!“.

Prema informacijama dostupnima na službenoj web stranici Gradske knjižnice i čitaonice „Mladen Kerstner“ doznaje se kako se u čast ludbreškom kajkavskom pjesniku od 2016. godine organiziraju „Dani Bože Hlasteca“ koji uglavnom traju od 16. siječnja, Hlastecov datum rođenja, do 26. siječnja, dan kada je Hlastec umro. Tijekom tih deset dana organiziraju se brojne kulturne i umjetničke manifestacije u koje se uključuju ludbreške škole, vrtići, udruge i brojni umjetnici, a od 2018. godine knjižnica je pokrenula i Recital kajkavske poezije „Božo Hlastec“ koji je od tada središnja manifestacija „Dana Bože Hlasteca“. Na natječaj se mogu javiti isključivo kajkavski pjesnici, a na recitalu se dodjeljuju nagrade za tri najbolje pjesme i autori sami interpretiraju svoje radove. Zbornik pjesma s recitala objavljuje se svake tri godine i sa svakog recitala za tisak odabrano je dvadeset najboljih pjesama. Do sada su objavljena dva zbornika: *Zavuzlana misel* u kojem su objavljene pjesme s recitala 2018., 2019. i 2020. godine te *Faloček kraja našega* u kojem su objavljene pjesme s recitala 2021., 2022. i 2023. godine.

Recital kajkavske poezije „Stara lipa“ pokrenut je 2019. godine od strane članova Udruge „Osebunjek“ za očuvanje kajkavskog govora i kulturne baštine grada Vrbovca⁸. Udruga je osnovana na poticaj vrbovečke kajkavske pjesnikinje Katarine Zadrije. Recital je

⁷ Podaci o osamostaljenju Gradske knjižnice i čitaonice „Gustav Krklec“ dostupni su na službenoj web stranici knjižnice (<http://knjiznice.nsk.hr/ivanec/o-nama/> (pristupljeno 3.8.2023.)), a informacija o samostalnoj provedbi Književnog kajkavskog natječaja „Draga domaća rječ“ od 2000. godine je prema usmenoj predaji Vesne Matišić, djelatnice knjižnice i dugogodišnje urednice zbornika *Draga domaća rječ*.

⁸ Informacije su preuzete iz članka *Recital Stara lipa: Udruga Osebunjek trudi se sačuvati i promovirati kajkavsku riječ*. URL: <https://totalinfo.hr/recital-stara-lipa-udruga-osebunjek-trudi-se-sacuvati-i-promovirati-kajkavsku-rijec/> (pristupljeno 15.8.2023.).

dobio ime prema staroj lipi koja je rasla u vrbovečkom gradskom parku, a koja je prema predaji bila zasađena pored kule u kojoj je grof Petar Zrinski rođen. Na natječaj se mogu javljati kajkavski pjesnici iz cijele Hrvatske. Na recitalu autori sami čitaju svoje radove, ako su odabrani za javno izvođenje, i najbolji se autori nagrađuju. To je jedini recital na kojem se dodjeljuju dvije prve, dvije druge i dvije treće nagrade.

U radu pod naslovom *Manifestacija „Domjanićeve noći“ kao mjesto stvaranja društvenog sjećanja* autorice Ane Antolković (2018) stoji kako je Kulturno umjetničko društvo „Dragutin Domjanić“ – Adamovec (u daljnjem tekstu KUD) osnovano 1974. godine. Ime nosi po poznatom kajkavskom pjesniku Dragutinu Domjaniću koji je rođen u zaselku Krče koje je danas dio sela Adamovec u Prigorju, nedaleko Sesveta. KUD je u čast Dragutinu Domjaniću pokrenuo manifestaciju „Domjanićeve noći“ 2009. godine „s ciljem prikazivanja Domjanića kao markera lokalne zajednice, što podrazumijeva osvješćivanje njegova stvaralaštva putem manifestacije, te isticanje njegova kajkavskog stvaralaštva kao uzora i poticaja svih sudionika manifestacije na stvaralaštvo u svojoj inačici kajkavštine“ (Antolković, 2018: 3). Od 2010. godine u sklopu manifestacije organiziraju se „Susreti folklornog stvaralaštva“, a od 2011. godine organiziraju se Festival dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva „Pod murvu, na Krče“ i Glazbeni festival „Po dragomu kraju“. Festival „Pod murvu, na Krče“ pokrenut je sa ciljem „razvijanja i unapređenja kulturno umjetničkog amaterizma kroz natječaj u prozi, poeziji i dramskom stvaralaštvu“ te kako bi se kajkavska riječ sačuvala od zaborava i prenosila na buduće generacije (Cvek, 2014: 12). Festival je ime dobio po stablu murve koje Domjanić spominje u svojim pjesmama i na koje je pričvršćen putokaz prema Krčama, a ispod kojeg je i održan prvi festival. Svoje radove na kajkavskom šalju odrasli i djeca, a najbolji radovi se nagrađuju.

U Poznanovcu 1970. godine počeo se organizirati „Susret mladih pjesnika i recitatora“ koji 1994. godine mijenja naziv u „Susret riječi“ i seli se u Bedekovčinu (Kolar, 2019: 62). Kalinski u predgovoru zborniku 37. književno – recitalne manifestacije „Susret riječi“ kaže da „kad se na jednu kulturnu manifestaciju, onu s područja književnosti, poetskim i proznim radovima na čakavskom, kajkavskom i standardnom izričaju na natječaj javi četiristotinjak autora, onda se s pravom može zaključiti da ona istinska kreativna akribičnost u općem (inače nepovoljnom!) kulturnom kontekstu nacionalne kulture, ma što se u njoj događalo i dogodilo, nikad neće prestati djelovati“ (Kalinski, 2006: 7). Kalinski se u predgovoru 39. književno – recitalne manifestacije „Susret riječi“ osvrnuo i na „višeizričajnost“ recitala (na natječaj se javljaju pjesnički i prozni radovi na kajkavskom, čakavskom, štokavskom i ikavskom i standardnom hrvatskom jeziku) za koju kaže da ne samo da je dobrodošla nego je i nužna te

zaključuje kako „ona ne samo da ne razjeda jezično jedinstvo, kako bi neki rekli, nego ga stvaralački afirmira kroz bogatstvo (fonetsko/fonološko, akcenatsko, leksičko, sintaksno, stilematiko) hrvatskoga jezika“ (Kalinski, 2008: 7). Natječaj je nagradnog karaktera te najuspješnija tri pjesnička/prozna rada prema mišljenju stručnog žirija bivaju nagrađeni. Osim što je natječaj otvoren za odrasle autore, na „Susretu riječi“ se natječu učenici osnovnih i srednjih škola u pisanju sastavaka na zadanu temu te su najbolja tri rada nagrađena, posebno u kategoriji osnovnoškolaca i posebno u kategoriji srednjoškolaca.

4. METODOLOGIJA

4.1. CILJ I NAČIN PROVOĐENJA ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja bio je detektirati kajkavske pjesnike s područja Varaždinske županije koji nisu do sada uvršteni u antologije kajkavske poezije te koji su se istaknuli na kajkavskoj pjesničkoj sceni u 21. stoljeću i koji imaju potencijal biti uvršteni u antologije kajkavske poezije koje će tek biti objavljene.

Za potrebe rada napravljena je analiza zbornika pjesama objavljenih u sklopu aktualnih recitalnih manifestacija od 2001. godine do kolovoza 2023. godine. U analizu je uvršten i *Varaždinski književni zbornik* koji objavljuje Varaždinsko književno društvo, a koji ima funkciju prikazati književne radove članova VKD-a. Članstvo u VKD-u još je jedna potvrda kvalitete pjesnika pa su objavljene kajkavske pjesme u njemu također uvrštene u obradu podataka. Analizirani su zbornici pjesama koji su bili dostupni u Gradskoj knjižnici i čitaonici „Gustav Krklec“ u Ivancu te zbornici pjesama dostupni u elektroničkom obliku na Internetu. U Tablici 1 prikazani su analizirani zbornici pjesama, njih ukupno 101 (Prilog 1): 21 zbornik pjesama s Recitala „Draga domača rieč“ u Ivancu, 16 *Varaždinskih književnih zbornika*, 13 zbornika pjesama s Recitala suvremenoga kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“ u Sv. Ivanu Zelini (*Zeleni bregi Zeline*), 11 zbornika pjesama s Recitala „Josip Ozimec“ u Mariji Bistrici (*Došel bum v Bistricu*), 8 zbornika pjesama s Recitala kajkavskog pjesništva u Krapini, 8 zbornika pjesama s Festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva „Pod murvu, na Krče“ u Adamovcu, 7 zbornika pjesama s Recitala suvremenog hrvatskog pjesništva „Senje i meteori“ u Varaždinu, oba zbornika koji sadrže odabire pjesama s ukupno 6 održanih Recitala kajkavske poezije „Božo Hlastec“ u Ludbregu (*Zavuzlana misel (2018 – 2020)* i *Faloček kraja našega (2021 – 2023)*), tu se bilježilo objavljivanje pjesama za svaki recital zasebno, zatim 6 zbornika pjesama s Recitala „Susret riječi“ u Bedekovčini i 5 zbornika pjesama s Recitala kajkavske poezije „Stara lipa“ u Vrbovcu. Za sve aktivne kajkavske pjesnike s područja Varaždinske županije, pod time se misli na one pjesnike čije su pjesme objavljene u gore navedenim zbornicima i koji su rođeni i odrasli na području Varaždinske županije, u programu Excel bilježeno je na koje recitalne manifestacije su se prijavljivali (ukupno ih je 9 obrađeno u istraživanju), koliko puta su bili nagrađivani i u koliko ukupno zbornika su im pjesme objavljene. Podaci su zatim filtrirani prema sljedećim kriterijima: iz konačnih rezultata uklonjeni su svi pjesnici koji su sudjelovali na manje od 4

recitalne manifestacije, svi kojima su pjesme objavljene u manje od 20 analiziranih zbornika, svi koji nisu ni jednom nagrađeni i oni čije su pjesme objavljene u nekoj od gore navedenih antologija kajkavske poezije.

Tablica 1: Analizirani zbornici kajkavskih pjesama od 2001. godine do kolovoza 2023. godine

NAZIV ZBORNIKA		BROJ ANALIZIRANIH ZBORNIKA	UKUPNO
1.	<i>Draga domaća rieč</i>	21	101
2.	<i>Varaždinski književni zbornik</i>	16	
3.	<i>Zeleni bregi Zeline</i>	13	
4.	<i>Došiel bum v Bistricu</i>	11	
5.	<i>Zbornik Recitala kajkavskog pjesništva Krapina</i>	8	
6.	<i>Pod murvu, na Krče</i>	8	
7.	<i>Senje i meteori</i>	7	
8.	<i>Zavuzlana misel i Faloček kraja našega</i>	6	
9.	<i>Susret riječi</i>	6	
10.	<i>Stara lipa</i>	5	

5. REZULTATI

Nakon filtriranja prikupljenih podataka ostalo je jedanaestero pjesnika s područja Varaždinske županije koji se aktivno pojavljuju na kajkavskoj pjesničkoj sceni u 21. stoljeću; pjesnikinje Snežana Liber, Zdenka Maltar, Ružica Marušić-Vasilić, Ljubica Plantić, Ljubica Ribić i Ljiljana Vuglač te pjesnici Darko Foder, Aleksandar Horvat, Tibor Martan, Tugomir Orak i Ivan Goran Žunar.

Na temelju provedenog istraživanja među pjesnikinjama najviše se istaknula Zdenka Maltar iz Novog Marofa. Posebno je zapažena na Recitalu suvremenoga kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“ u Sv. Ivanu Zelini gdje je osvojila dvije prve nagrade (2016, 2019), dvije druge nagrade (2013, 2023), dvije Nagrade Organizatora (2015, 2017) i Nagradu Časopisa „KAJ“ (2021). Osim na Recitalu suvremenoga kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, Maltar je nagrađena prvom nagradom i na Recitalu „Josip Ozimec“ u Mariji Bistrici 2006. godine.

Darko Foder iz Ivanca pjesnik je koji se među svim pjesnicima i pjesnikinjama najviše istaknuo u ovom kvantitativnom istraživanju. Sudjelovao je na svim recitalnim manifestacijama koje su analizirane u ovom radu i pjesme su mu objavljene u 50,5 % analiziranih zbornika. Foderove pjesme su deset puta nagrađene: osvojio je dvije prve nagrade na Recitalu „Božo Hlastec“ u Ludbregu (2019, 2021), dvije druge nagrade na „Dragoj domaćoj rieči“ u Ivancu (2015, 2018) te jednu drugu nagradu na Festivalu dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva „Pod murvu, na Krče“ u Adamovcu (2020), osvojio je tri treće nagrade na „Dragoj domaćoj rieči“ (2016, 2017, 2022) i jednu treću nagradu u Adamovcu (2021) te nagradu za najbolju kajkavsku pjesmu na Recitalu suvremenog hrvatskog pjesništva „Senje i meteori“ u Varaždinu 2018. godine.

S obzirom na to da su se Zdenka Maltar i Darko Foder najviše istaknuli u provedenom istraživanju njihove poetike će biti analizirane u sljedećem poglavlju. Detaljan prikaz rezultata istraživanja prikazan je u prilogima na kraju rada.

6. ANALIZA POETIKA ZDENKE MALTAR I DARKA FODERA

6.1. ZDENKA MALTAR

Zdenka Maltar rođena je 1964. godine u Varaždinu, a živi u Novom Marofu. Do sada je objavila dvije zbirke kajkavskih pjesama *Tebi, Erato* (2012) i *Vesmir, dalečina, ti* (2019) te zbirku pjesama u prozi *Majurske pjesme* (2022) na standardnom književnom jeziku. Osim poezije, Maltar piše priče i putopise. Kao što je već gore spomenuto, Maltar je posebno zapazena na Recitalu suvremenoga kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“ na kojem je prvi put sudjelovala još krajem prošlog stoljeća, 1997. godine, i na kojem je do danas više puta nagrađena. Maltar pripada modernističkom diskursu suvremenoga kajkavskog pjesništva (Kalinski, 2020). Stihovi Zdenke Maltar su izrazito emotivni i pjesme su intimističke s naglašenim osjećajem prolaznosti života (*Človek odhajajući, Pisana, ta žmeška muklina, Una jena i jezer unih zo zercala vu me gledeći...*). To posebno dolazi do izražaja s obzirom na formu koju Maltar koristi, prisutna je dekonstrukcija stihovne strukture na tematskoj i sadržajnoj razini što rezultira iznenađujućim sadržajnim asocijacijama (Kalinski, 2020). Za ilustraciju navedenih obilježja autoričine poetike poslužit će pjesma *Nekaj zelene* koja je objavljena u zbirci *Tebi, Erato* (2012). Na početku autorica donosi sliku započinjanja dana sa šalicom čaja od koprive. Čaj je sredstvo vraćanja u djetinjstvo, sjećanje lirskog subjekta na majku koja je oduvijek brala listove koprive za čaj. Asocijativni niz na temu djetinjstva i majke tu biva naglo prekinut bez daljnje stihovne razrade. Već tu autorica najavljuje na koji način funkcionira pjesma. Sljedeća slika je slika mačka koji je ulovio pticu i dovukao ju pred vrata. Nakon toga ta se slika naglo razbija stihom: „Kmicu dneva ne moči restirati.“ Tim stihom autorica otvara temu umjetničke krize slikara i pjesnika koji, „Vavek je mogel zamisliti vuletje, / pehnuti mu farbu smieha, / žugati ga po tabani, / vezda nejde to“. Jedino povratkom prirodi on može povratiti svoju inspiraciju: „Jedine, ak doneseš v ižu nekaj zelene / vrbovo veje z popeki, mladu šeničku / da joči počinu.“ Lirskog subjekta iz duhovne sfere u stvarnost nakratko vraća pogled na mrtvu pticu i na mrlju krvi koja podsjeća na cvijet. Mrtva ptica ovdje postaje simbol umjetnika koji više ne leti na krilima svoje inspiracije. Vraćanje istoj temi je naznačeno tako što novi asocijativni blok započinje istim riječima, „Vavek je mogel...“ i završava istim zaključkom: „Jedine, ak doneseš v ižu nekaj zelene... / da joči počinu.“ S obzirom na tu zaokruženu kompoziciju, moglo bi se ta dva asocijativna bloka promatrati kao razlomljenu pjesmu u pjesmi.

NEKAJ ZELENE

*Začel je dien, z koprive čajum,
za krf.
Od negdar mater je brala listje na prisojini.
Z jutrem,
pirgasti je mačor v zobu dovelkel cajzleka,
perjastu pahulu,
grimiznu piknju pred vrata.
Kmicu dneva ne moči restirati.
Jedine, ak doneseš v ižu nekaj zelene
vrbovo veje z popeki, mladu šeničku
da joči počinu.
Vavek je mogel zamisliti vuletje,
pehnuti mu farbu smieha,
žugati ga po tabani,
vezda nejde to.
Od straha, cielu je noč risal,
črlenu v plavu vleval,
kak da zemlu v nebo mieša,
prvič mučkino,
pokle vse.
Z perjaste je pahule zrasel cviet,
črlen kak piknja,
goreče sonce.
Vavek je mogel zamisliti tiča v letenju,
pesmu v začetku,
vezda nejde to.
Jedine, ak doneseš v ižu nekaj zelene ...
da joči počinu.⁹*

⁹ Manje poznate riječi: začeti – započeti, na prisojini – na sunčanoj strani, pirgasti – šareni, cajzlek – ptica Zelenčica, pahula – pahuljica, piknja – točka, mrlja, kmica – noć, ne moči – nije moguće, restirati – rastjerati, iža – kuća, veje z popeki – lišće s raspupane mladice biljke, šenička – pšenica, joči – oči, vavek – uvijek, vuletje – proljeće, pehnuti – dotaknuti, žugati – škakljati, tabani – stopala, vezda – sada, risati – crtati, črlena – crvena, vlevati – ulijevati, prvič mučkino – ispočetka malo, vse – sve, tič – ptica.

Kod Maltar je priroda svojevrsno sklonište lirskog subjekta (Kutnjak, 2012). U prirodi se ogleda njezino unutarnje stanje, vječno traganje za identitetom, svijet prepun emocija i asocijacija na prolaznost života. Maltar krležijanski stvara mračnu atmosferu u pjesmama, često koristi motiv *noći*, *kmice* i *krvi* te pridjeve *kmično* i *črno* što je vidljivo na primjeru pjesme *V hosti* objavljenoj u zbirci *Tebi, Erato* (2012). No, *noć* i njezina *kmica* ujedno su i mjesta iz kojih crpi inspiraciju (*Gladim paper. Snegek čkomeči. / Čujem mužiku, / v kmici iščem jogenj rieči./...Drobim rieči, znikle z drieve, / z nuoči, z sna,...*, stihovi iz pjesme *Poveda o leukornu* koja je objavljena u zborniku *Zeleni bregi zeline* 2019. godine). Pjesma *V hosti* od gore se spomenute pjesme *Nekaj zelene* razlikuje i po tome što je u ovoj pjesmi ritam ostvaren vezanim stihom i stihovi tvore jednu zaokruženu cjelinu bez naglih asocijativnih skokova. Naime, autorica podjednako u svojem pisanju koristi slobodni i vezani stih.

V HOSTI

*Zablodeh v črni, kmični hosti,
gda strusil se dien med cmroke,
zablesnule me mlake na potu,
šum srne leteče v kmice gliboke.*

*Vrušilo se nebo v klancu,
pijavke i voden pavuk treptali su vodu,
zvereč v mlake, v lice strancu,
šumelo je listje, krvarilo v hodu.
Vse su steze vrtele se v frožu,
vseloveča pavičina joči mi splela,
sela je name i mlake i nebo na potu,
a hosta lakoma korak mi zela.
I nema vun z hoste te,
tek piknjica z črnih se mlak bleska,
kaplju negde ostajunki sonca,
v dobniku peskotekučem i ma mrv pieska.¹⁰*

¹⁰ Manje poznate riječi: zablodeti – zalutati, strusil – prosuti, cmroke – smreke, mlake – lokve, gliboka – duboka, vrušilo – srušilo, treptali – mreškali, zvereč – zvijeri, vseloveča – sve loveća, joči – oči, vun – van, piknjica – točkica, ostajunki – ostaci, dobnik peskotekuči – pješčani sat, mrv pieska – zrnce pijeska.

Iz *črnog* zemaljskog svijeta i sveobuhvatne *kmice* Maltar bježi u duhovne sfere. Utjehu pronalazi u Bogu i u trenucima nemoći Njemu se obraća za pomoć. Maltar ima značajan broj duhovno-refleksivnih pjesama i višegodišnja je sudionica na Recitalu duhovne poezije „Josip Ozimec“ u Mariji Bistrici.

VSI POZASPALI

(Ostanite ovdje i bdijte (Mk 14, 34)!")

*Črna šmiera noči zamata nam glas
vu spanje,
čkomečujno dihanje.
Z onu stran
ves kervavi ti se potiš za nas.*

*Negde cvete pramaletje, jaboke
i nove zviezde dohajaju
vu naše živlejne.
O Bože, tak smo trudni,
vu nami šumi morje
ili je to ipak tvoj glas.*

*Znamo,
z onu stran potoka Cedron,
v čelu planine,
v čakanju veriga, smrti.
sam si
i moliš za nas.¹¹*

¹¹ Manje poznate riječi: šmiera – prljavština koja je na dijelovima strojeva i od kojih su mehaničarima ruke crne, pramaletje – proljeće, dohajati – dolaziti, živlejne – življenje, trudni – umorni, verige – lanci.

6.2. DARKO FODER

Darko Foder rođen je 1974. godine u Varaždinu, a odrastao je i živi u rodnom Ivancu. Foder je, kao i antologijski pjesnik Ivan Kušteljega koji je rodом iz sela Prigorec pored Ivanca, predstavnik „ivanečko-bednjanskog pjesničkog kruga (Franjo Hrg, Stjepan Šprem, Ivanka Kunić i dr.) čiji članovi pišu na jednom od najarhaičnijih zagorsko-kajkavskih idioma“ (Skok, 1999: 470). Foder je do sada objavio jednu zbirku kajkavskih pjesama *Zviraj rieči* (2015) i zbirku dvojezičnih haikua *Cvjetovi sreće / Ruože sreće* (2021) za koju je dobio Književnu nagradu „Katarina Patačić“ za najbolju knjigu pisanu na kajkavskom u 2021. godini. S ivanečkom pjesnikinjom Ljiljanom Vuglač 2018. godine pokrenuo je Pjesnički susret „Kolovrat riječi“ u Ivancu koji jednom godišnje okuplja pjesnike na ivanečkom području, a 2022. godine je izdao slikovnicu *Betežni zdravoga nosi* u kojoj je zapisao i doradio narodnu priču koja se do tada prenosila usmenom predajom na ivanečkom području.

Prva Foderova pjesma na kajkavskom objavljena je 2013. godine u zborniku *Draga domača rieč* kako doznajemo od Kunić u predgovoru Foderovoj zbirci kajkavskih pjesama *Zviraj rieči*. Na tom 33. recitalu autor se pojavio s pjesmom *Pa de si da vej?* u kojoj progovara o svojem izbjivanju s kajkavske ivanečke pjesničke scene (*Tridesti i tri lieta pesme tu se pišu, a mene niema!*) i najavljuje svoju daljnju participaciju na kajkavskoj pjesničkoj sceni:

(...)

Kriv sam! A koa bom vej?

Bil sam lienuš i dneve nemrem vrnoti!

Ali za to krivicu, proasim vas,

nuajte me v Liepaglavu pašiljati.

Ad vej, pruabal bom više

ad sebe vum dati!¹²

¹² Manje poznate riječi: lienuš – ljenčina, vrnoti – vratiti, proasim vas – molim vas, nuajte – nemojte, Liepaglavu – zatvor u Lepoglavi, ad vej – od sada, pruabal bom – pokušat ću, vum – vama.

Dvije godine nakon te najave Foder je objavio pedeset kajkavskih pjesama u zbirci *Zviraj rieči* u kojima prevladavaju pejzažni i socijalni motivi. Njegov ivanečki kraj postaje mu izvor inspiracije. U njemu je tijekom odrastanja stvarao posebnu vezu s prirodom i u tom kraju je duboko ukorijenjena njegova *damača rieč*¹³ koja polako izumire, a koju je Foder čvrsto odlučio sačuvati od zaborava. Kalinski Fodera ubraja u one pjesnike koji se na „klasičan način (rimarijem, narativom...) bore s poetskim znakovima“ (Kalinski, 2021: 13), tj. treba ga promatrati kao pripadnika tzv. tradicionalističkog pjesničkog usmjerenja za koje je karakteristično galovićevsko-domjanićevsko nasljeđe. U pjesmi *Hosta je me muore*¹⁴ može se vidjeti veza autora i prirode iz koje gotovo uvijek crpi motive, a upravo je šuma jedan od najčešćih Foderovih pejzažnih motiva. *Hosta je me muore* je pejzažno-refleksivna pjesma s naglašenim ritmom koji je ostvaren isprekidanom rimom i brojim vizualnim i auditivnim pjesničkim slikama koje dočaravaju kretanje i stvaraju dojam razigranosti: „...de vada šumi v jarku, / i z komena na komen mehureki skaču. / Ziblju se zeleni vali na vetru,...“ U toj pjesmi u središtu je metaforičan pogled na šumu koja predstavlja izvor pjesnikove inspiracije i prikaz njega samoga, a što je ovdje uspoređeno s morem. Na početku lirski subjekt zauzima poziciju pjesnika i govori u prvom licu te šumu opisuje kao izvor svoje inspiracije, kao što je more izvor inspiracije brojim drugim pjesnicima: „Hosta je me muore dišeće, / sual mega živoata.“ Zatim se mijenja perspektiva lirskog subjekta koji sada promatra pjesnika poistovjećenog sa šumom: „Ciela hosta diše, / ciela hosta diši, / lista muoru piše!“ Kako sve više poseže za pjesmom koju piše moru, pjesnik (*hosta*) se počinje ispreplitati s morskim motivima: „Ribe pliezaju pa drielju, / listje se igra z ježi muorski, / škualjke išču zajčje luknje, / delfin se meče čez zrak guarski.“ Tu je vidljiv Foderov jezični ludizam koji odgovara razigranom karakteru pjesme. Nakon toga lirski subjekt ponovno zauzima poziciju pjesnika i na kraju se pita što bi *uni z mora*, simboličan prikaz svih onih ljudi koji nemaju takvu vrstu inspiracije, dali za dio one sreće koju on pronalazi u svojoj šumi.

¹³ Pjesma *Damača rieč* je Foderova prva nagrađena pjesma, osvojio je drugu nagradu na Recitalu „Draga damača rieč“ 2015. godine, pjesma je objavljena u istoimenom zborniku 2015. godine.

¹⁴ Pjesma *Hosta je me muore* je objavljena u zborniku *Faloček kraja našega* (2023). Foder je za ovu pjesmu osvojio prvu nagradu na Recitalu „Božo Hlastec“ 2021. godine.

HOSTA JE ME MUORE

*Hosta je me muore dišeče,
sual mega živoata.
Na plažu me to duha vlieče.
I nie aditi, bila bi grehoata.*

*Stajim kre zrušenaga drieva,
med preprati v draču,
de vada šumi v jarku,
i z komena na komen mehureki skaču.
Ziblju se zeleni vali na vetru,
čez sverži lučem z kreluti ščunjeke,
pa moadrem štoafu se smiču.
Kak možika, tič se javlja tiču.*

*Ciela hosta diše,
ciela hosta diši,
lista muoru piše!*

*„Jarki i bregi, plaže i vale,
mehenj na kumienju,
karenje med pieskem,
černa zemlja na stienju.
Ribe pliezaju pa drievlju,
listje se igra z ježi muorski,
škualjke išču zajčje luknje,
delfin se meče čež zrak guarški.
Vrgonji i šparoge se skrivaju,
smilje kre ciklami diši,
lesice f pličaku plivaju,
galebi se z jastrebi kušuju,
serne i gušteri skupa putuju.“*

*Hosta lista muoru piše!
Se koa štienja išču
i zaprietimi ačmi leke se nariše.*

*Hosta je me muore,
čverste na zemlje stajim
i senjam,
senjam kak muore dišim.
Senjam kraje tom daleč,
de se sonce v vade ftaplja,*

*de dejžd z oablaka pastone
jedna velika muorska kaplja.*

*V listu hosta muoru piše:
„Duajdi bliže, duajdi bliže!“*

*I pitum se –
koa bi uni z muora dali
za hostu pad ablokem,
za igru vetra na zeleni vali,
za zelena friška jutra,
za diel mega ponega serca v mem kraju,
za me srečne zutra?¹⁵*

Kroz svoje pjesme u zbirci *Zviraj rieči* Foder nam donosi slike svoje mladosti (*Pri mačku, Sinakuaša, Čriešnje, Milina, Moli prefrigunec...*), neke od njih su ode nekadašnjem načinu života u ivanečkom kraju kada je sve bilo jednostavnije, kada današnji stresan i ubrzan način života nije postojao, a neke su humoristični isječci iz autorovog života. Upravo su šaljive kajkavske pjesme prepoznatljive za Foderov stil pisanja koji se počeo formirati već u gore spomenutoj zbirci, a moguće je pratiti razvoj tog stila do današnjih dana kroz pjesme objavljivane u analiziranim zbornicima. Ponekad Foder koristi humor kao svojevrsni komentar na aktualna društvena pitanja (*Mačkarada*¹⁶), no češće su to narativne pjesme s naglašenim ritmom koji je ostvaren vezanim stihom i koje na kraju uvijek imaju humorističan završetak. Karakteristično je za Fodera da odabere motiv iz svakodnevnog života i u formi pjesme ga na humorističan način opjeva. Funkcija tih pjesama isključivo je zabavljачka i takve pjesme publika na recitalima uvijek pozitivno ocjenjuje. Iako te vrste pjesama imaju jednostavan značenjski sloj i uglavnom jednosmjernu interpretaciju, svakako treba odati Foderu priznanje za vještinu kojom ih piše, a

¹⁵ Manje poznate riječi: hosta – šuma, muore – more, dišeče – mirišljivo, sual – sol, duha – miris, vlieče – vuče, nie – ne, aditi – otići, grehoata – grieh, stajim – stojim, kre – kraj, zrušenaga – porušenog, drievea – drva, med – među, preprati – paprati, v draču – u korovu, vada – voda, komen – kamen, mehureki – mjehurići, ziblju – njišu, čez – kroz, sverži – grane, lučem – gledam, z kreluti – s krilima, ščunjeke – čamce, moadrem – plavom, štoafu – tkanini, smiču – skližu, kak možika – kao glazba, tič – ptica, lista – pismo, mehenj – mahovina, na kumienju – na kamenju, karenje – korijenje, černa – crna, pliezaju – veru, zajčje – zečje, luknje – rupe, meče – baca, čez – kroz, guarski – gorski/planinski, vrgonji – vrganji, kre – pored, lesice – lisice, kušuju – ljube, štienja – želje, išču – traže, zaprietimi – zatvorenim, ačmi – očima, leke – lako, nariše – nacrt, stajim – stojim, kraje – krajeve, tom – tamo, daleč – daleko, de – gdje, v vade – u vodi, ftaplja – utapa, dejžd – kiša, pastone – postane, duajdi – dođi, pitum – pitam, koa – što, uni – oni, abloakem – prozorom, friška – svježa, diel – dio, mega – mog, srečne – sretno, zutra – sutra.

¹⁶ Objavljena u zbirci *Zviraj rieči* (2015).

vanjska potvrda je i to da su njegove šaljive pjesme objavljene u zbornicima s gotovo svih recitala koji su u ovom radu analizirani, a na nekima čak i nagrađene. U nastavku je primjer pjesme *Veličanstve* koja je objavljena u zborniku *Zeleni bregi zeline* 2023. godine. U toj pjesmi Foder na šaljiv i ironičan način tematizira čovjekove svakodnevne fiziološke potrebe kao što je obavljanje velike nužde na način da stražnjici pridaje ljudske osobine. Pjesma je narativna i naglašenog ritma koji je ostvaren isprekidanom rimom.

VELIČANSTVE¹⁷

*Furt nom dirigiera,
kak mlade oapice
pa svietu nas špunciera.
Če si oače sesti, nje ni štoakerlin nieje doasti.
Scifruni vonjkuš njene zvišenoasti treba,
da se čez maščoabu ne natišču koasti!
I taman si misliš vej bo mira,
gaspa prefriguna ima druge plane,
huda ju sila na šekriet natira!
No, nebu frajla išla soma,
kak dirigent noage ti bo natirala.
De goad i kie goad da si, v bieleu svietu ili doama
se nas bo spoameti sterala.
Koa je da je,
poamet z hudu silu na kraj nemre ziti,
jakši furt slabiešega prehiti.
Dvie noage i tri ad štokrlina
za njene Veličantve – RIT!
Ž njo nigdar niesme na čistem*

¹⁷ Manje poznate riječi: furt – uvijek, oapice – majmune, pa – po, špunciera – šeće, če si oače – ako si želi, štoakerlin – tronožac, scifruni – šareni, vonjkuš – jastuk, njene – njenoj, čez maščuabu – kroz masno tkivo, taman – baš, vej – sad, gaspa – gospođa, prefriguna – prepredena, huda – ljuta, šekriet – zahod, natira – natjera, frajla – damica, soma – sama, noage – noge, ti bo natirala – natjerat će ti, kie – tko, spoameti sterala – stjerala sa zdravog razuma, ziti – izaći, prehiti – prebaci/izvrne, rit – guzica, niesme na čistem – nismo sasvim sigurni, nigdar – nikad, neme kvit – nećemo biti gotovi.

i nigdar neme kvit!

Foderova čvrsta veza s kajkavskim jezikom i igra tim jezikom u nekim pjesmama obilježje je modernosti kojim se on približava suvremenim kajkavskim pjesnicima. Foderu je ivanečki idiom postao dio osobne poetike, on se akustičkom komponentom arhaičnog ivanečkog govora igra, istražuje mogućnosti koje jezik nudi i na taj se način izdiže iznad razine značenja. Primjer za zvukovno poigravanje samim jezikom je pjesma *Frtalj i frtaljica*¹⁸ u kojoj se ritam ostvaruje stalnim variranjem riječi *frtalj*, a značenjska razina pjesme pada u drugi plan.

*Deneš dva frtalja na frtalj,
nemre biti ciele da i oače.
Jedna im frtaljica fali
da s cielim se zidu.
Na frtalju je pual palavice,
a trifrtalju frtalj menje za dva pot pa pual.
Pual frtalja
je kak na pual prekoaljeni frtalj,
a fali mu oasem kak je oan
da bi cielega spaili.
Frtalj će se z iste takvim kušne,
na pual su kak jeden cieli.
Zate, a cielem nemre se gavariti
če četiri frtalja ne deneš na kup.
(...) ¹⁹*

Kao i mnogi drugi pjesnici prije, oni koji pišu na standardnom književnom jeziku i oni koji pišu na zavičajnim idiomima, i Foder je u svojim pjesmama tematizirao pjesničko

¹⁸ Pjesma je objavljena u zborniku *Draga domaća rječ 2016.* i na tom recitalu je osvojila 3. nagradu.

¹⁹ Manje poznate riječi: frtalj – četvrtina, oače – hoće, pual – pola, trifrtalj – tri četvrtine, prekoaljeni – prepolovljeni, oasem – osam, oan – on, spaili – spojili, kušne – poljubi.

stvaralaštvo i zadaću jednog *stihoklepca*. U pjesmi *Poti koa na me čakaja steze* su metafora života koji je pred pjesnikom i koji mu nudi bezbroj izvora nadahnuća u svojim nesavršenostima. Kada se na toj životnoj *stezi špage prepletu na se stroni*, onda pjesnik zna da mora *ščapiti preju i presti*. Lirski subjekt u toj pjesmi zna što mu je činiti s *daram* koji ima i objeručke prihvaća svoj zadatak.

(...)

*Iti mi je za soncem,
zajahati veter,
fpregnoti iskunja, grabiti štienja!
Za duhu življenja mi je karacati,
f sreče tiele smacati,
soa sapu na sviet huškati!*

*Na kaluavratu mi je vrteti me pone serce dara.
Dati ga oačem zemlje, nebu, semu i siem.
Droapte radasti razmiečem,
žal nečem fpijati ni za čiem.*

*Nuave vogle mi je slagati,
kroge rastepati
i znuavič iskati
neprehoadene brege pad nebem življenjskim,
pa poti
koa na me čakaju,
sake jutre da oatprem oaci.* ²⁰

²⁰ Manje poznate riječi: fpregnoti – upregnuti, iskunja – traženja, štienja – htjenja, duha življenja – miris života, karacati – koračati, smacati – umakati, kaluavrat – kolovrat, oačem – hoću, droapte – mrvice, nuave – nove, vogle – uglove, kroge – krugove, znuavič – ispočetka, nebe življenjske – nebo života, sake – svako, oatprem – otvorim, oaci – oči.

7. ZAKLJUČAK

Analizom 101 zbornika s 9 različitih recitalnih manifestacija i analiziranim *Varaždinskim književnim zbornikom* dobiveni su podaci o zastupljenosti kajkavskih pjesnika s područja Varaždinske županije na suvremenoj pjesničkoj kajkavskoj sceni u 21. stoljeću. Pjesnici i pjesnikinje koje se najviše pojavljuju su Snežana Liber, Zdenka Maltar, Ružica Marušić-Vasilić, Ljubica Plantić, Ljubica Ribić i Ljiljana Vuglač te Darko Foder, Aleksandar Horvat, Tibor Martan, Tugomir Orak i Ivan Goran Žunar. Od pjesnikinja se najviše ističe Zdenka Maltar s 22 objave u zbornicima, 8 osvojenih nagrada i sudjelovanjem na 5 recitalnih manifestacija, a od pjesnika Darko Foder s 51 objavom u zbornicima, 10 osvojenih nagrada i sudjelovanjem na 9 recitalnih manifestacija. Maltar je pjesnikinja koja pripada modernističkom diskursu suvremenoga kajkavskog pjesništva, dok Foder pripada tradicionalističkom diskursu. Maltar asocijativnošću svoje poezije i dekonstrukcijom stihovne strukture pokazuje modernost koja ju smješta u korpus kajkavskih autora koji su stvorili modernu i za njih prepoznatljivu poetiku te je svakako zaslužila svoje mjesto u sljedećoj antologiji kajkavske poezije. Foder je, također, pronašao svoje mjesto na kajkavskoj pjesničkoj sceni svojim šaljivim stilom pisanja te pejzažnom i socijalnom poezijom koja tematsko-motivski slijedi domjanićevsko-galovićevsku tradiciju. Posebno priznanje Foderu ide za očuvanje arhaičnog ivanečkog govora koji je u nekim pjesmama postao prostor Foderovog ludističkog poigravanja jezikom, a upravo to je obilježje moderne suvremene poezije.

Svakako je potrebno napraviti detaljnije istraživanje zbornika, tj. potrebno je kontaktirati organizatore recitala uključenih u istraživanje, jer u knjižnicama i na Internetu nisu dostupni svi zbornici. Na taj bi se način osiguralo da svi objavljeni zbornici od 2001. do 2023. godine budu analizirani jer tek nakon takve detaljne analize će biti moguće dobiti stvarnu sliku zastupljenosti kajkavski pjesnika s područja Varaždinske županije na suvremenoj pjesničkoj kajkavskoj sceni u 21. stoljeću. Gradska knjižnica i čitaonica „Gustav Krklec“ u Ivancu jedini je organizator jedne recitalne manifestacije koji je digitalizirao zbornike s recitala i na taj način osigurao njihovu dostupnost široj publici. Takva bi inicijativa i kod ostalih organizatora omogućila antologičarima da uspješnije detektiraju pjesnike koji se tek afirmiraju. Poeziju svih spomenutih pjesnika koji su se istaknuli u ovom kvantitativnom istraživanju potrebno je analizirati kako bi se ustanovilo pripadaju li i kvalitativno korpusu suvremenoga kajkavskog pjesništva koji ima potencijal biti uvršten u buduće antologije kajkavskog pjesništva. Upravo

aktivnim sudjelovanjem na recitalnim manifestacijama i književnim kajkavskim natjecajima, tj. objavljivanjem u zbornicima koji su javno dostupni, jer nemaju svi pjesnici mogućnost objaviti vlastite zbirke pjesama, stvara se bazen pjesnika i njihovih pjesama iz kojega će antologičari moći izdvojiti najbolja pjesnička ostvarenja pojedinih autora za buduće antologije kajkavske poezije.

Pregledom poetika najistaknutijih kajkavskih autora druge polovice 20. stoljeća i analizom poetika pjesnika mlađeg naraštaja, dokazano je kako neki autori s punim pravom pripadaju korpusu suvremenih hrvatskih pjesnika. Razlog leži u tome što je njihovo pjesničko stvaralaštvo obilježeno postupcima poput intermedijalnosti, intertekstualnosti, jezičnim ludizmom, uranjanjem u intimističko te shvaćanjem prirode kao prostora u kojem se zrcale problemi intelektualca suočenog s pitanjem prolaznosti i smisla života, a to je obilježje i suvremene poezije na standardu. Kajkavski autori koji pišu na taj način su u manjini, dok većina pjesnika stvara prema uzoru na tradicionalne autore i njihove poetike. Bez obzira na smjer kojemu pripadaju, modernističkom ili tradicionalističkom, pjesnici čiji *ognji rieči* mogu zapaliti čitateljevo i/ili slušateljevo srce bit će sigurno prepoznati i čitat ćemo ih u sljedećoj antologiji kajkavskog pjesništva.

8. LITERATURA

Antolković, A. (2018). *Manifestacija „Domjanićeve noći“ kao mjesto stvaranja društvenog sjećanja*. Diplomski rad.

Cvek, M. (2014). Gđa črna črnina potira fstran zvoniti zvone vu svetlečem megapolisu..., u: *Zbornik 4. festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva „Pod murvu, na Krče“*, str. 11 – 12.

Fišer, E. (1981). *Dekantacija kajkaviana: rasprave i kritike o poslijeratnom hrvatskom kajkavskom pjesništvu*. Izdavački centar Revija Radničkog sveučilišta Božidar Maslarić, Osijek.

Horvat, V. (2004). Marija Bistrica – duhovno i kulturno središte Hrvatske, u: *Došiel bum v Bistricu: VI. recital kajkavskog pjesništva „Josip Ozimec“*, br. 6, str. 74 - 77.

Kalinski, I. (2006). Kreativno pripitomljavanje žudnje i – lapis infernalis!?, u: *Došiel bum v Bistricu: VIII. recital kajkavskog pjesništva „Josip Ozimec“*, br. 8, str. 7 - 10.

Kalinski, I. (2006). (Ne)iznajmljene riječi – mrlje i sjaj!, u: *Susret riječi Bedekovčina 2006.*, 37. književno – recitalna manifestacija, str. 7 – 8.

Kalinski, I. (2008). Stvaratelji i fanzini – poklonici umjetnosti riječi, u: *Susret riječi Bedekovčina 2008.*, 39. književno – recitalna manifestacija, str. 6 – 7.

Kalinski, I. (2020). Poetika modernog kajkavskog pjesništva, u: *Kaj – časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, br. 53, 5 – 6, str. 20 – 24.

Kolar, M. (2014). Fišerove kajkavske „Luči i kmice“, u: *Kaj – časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, br. 47, 3 – 4, str. 19 – 23.

Kolar, M. (2019). *Između tradicije i subverzije: časopis Kaj i kajkavska postmoderna*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, elektroničko izdanje: <https://openbooks.ffzg.unizg.hr/index.php/FFpress/catalog/view/22/28/770> (pristupljeno 25.8.2023).

Kovač, E. (2022). Luftanje senji ili film od zaustavljenih slika, u: *Kaj – časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, br. 55, 5-6, str. 16 – 17.

Kutnjak, I. (1999). *Zercalo horvacko: hrvatski kajkavski pjesmotvor devedesetih*. Varaždinsko književno društvo, Varaždin.

Kutnjak, I. (2007). Suvremeno žensko pismo kajkavsko, u: *Kaj – časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, br. 3, str. 3 – 26.

Kuzmanović, M. (1971). Otkriće crne jezgre. Marginalije uz kajkavsku liriku Ive Kalinskog. *Kaj – časopis za kulturu i prosvjetu*, br. 7 - 8, str. 23 – 26.

Kuzmanović, M. (priredio) (1975). Antologija novije kajkavske lirike, u: *Kaj – časopis za kulturi i prosvjetu*, br. 3 - 5.

Marušić-Vasilić, R. (2014). 20. obljetnica VKD-a, u: *Varaždinski književni zbornik*, sv. 17, str. 5 - 29.

Matišić, V. (2020). Jubilara 40-ta Draga domača rječ, u: *Zbornik radova s revijalnog 40. kajkavskog književnog natječaja Draga domača rječ*. Gradska knjižnica i čitaonica „Gustav Krklec“, Ivanec.

Mrkonjić, Z. (2009). *Suvremeno hrvatsko pjesništvo: novi tekstovi (1970 – 2010)*. V.B.Z., Zagreb.

Novina, D. (2011). Četrdeset peta obljetnica Festivala kajkavske popevke Krapina, u: *Hrvatski kajkavski kolendar*. Ogranak Matice hrvatske u Čakovcu, Čakovec.

Pažur, B. (2020). U povodu odlaska Zlatka Crneca, u: *Kaj: časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, br. 53, 3 – 4, str. 15 – 18.

Pažur, B. (2021). Uz jubilarni 40. Recital suvremenoga kajkavskoga pjesništva – Dragutin Domjanić 2021., u: *Kaj: časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, br. 54, 3-4, str. 147 – 148.

Peričić, D. (2002). S onu stranu teksta, u: *Senje & meteorji: zbornik pjesama s X. recitala suvremenog pjesništva*, br. 10, 5 - 6.

Seleš, Z. (2000). Kajkavska poetska meštija Božice Pažur, u: *Podravski zbornik*, 2000./2001., str. 337 – 352.

Skok, J. (priredio) (1971). *Horvacka zemlica: izbor pjesama za Smotru kajkavskog pjesništva Samobor 1971*. Narodno sveučilište „Janko Mišić“, Samobor.

Skok, J. (1983a). *Hrvatsko pjesništvo kajkavskih zavičajnih idioma (1900 – 1950)*. TIZ „Zrinski“ Čakovec i Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta, Zagreb.

Skok, J. (1983b). Od osporavanja do kreativnog produžetka i nove afirmacije kajkavske pjesničke tradicije, u: *Kaj – časopis za kulturu i prosvjetu*, br. 4.

Skok, J. (1985). *Kajkavski kontekst hrvatske književnosti XIX. i XX. stoljeća*. Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta, Zagreb; Zrinski, Čakovec.

Skok, J. (priredio) (1986). Ogenj reči: antologija hrvatskoga kajkavskoga pjesništva, u: *Kaj – časopis za kulturu i prosvjetu*, br. 4 - 6.

Skok, J. (priredio) (1999). *Rieči sa zviranjka: antologija moderne kajkavske lirike 20. stoljeća*. TIPEX, Zagreb.

Skok, J. (2007a). Garestinski panopticum. Tonimir, Varaždinske Toplice.

Skok, J. (2007b). *Ignis verbi kajkavicae: nove kajkavske studije, eseji i rasprave*. Kajkavsko spravišće, Zagreb.

Šalata, D. (2021). *Hrvatske pjesničke prakse od 2000. do 2010.* Doktorska disertacija.

WEB STRANICE

Društvo za kajkavsko kulturno stvaralaštvo Krapina. *Festival 2023.*, URL: <https://kajkavske-popevke.hr/festival/> (pristupljeno 3.8.2023.).

Grad Novi Marof. 1. *Recital kajkavske poezije „Božo Hlastec*, URL: <https://www.novi-marof.hr/1-recital-kajkavske-poezije-bozo-hlastec/> (pristupljeno 13.8.2023.)

Gradska knjižnica i čitaonica Gustav Krklec Ivanec. *Draga domaća rječ*, URL: <http://knjiznice.nsk.hr/ivanec/draga-domaca-riec/> (pristupljeno 3.8.2023.)

Gradska knjižnica i čitaonica Mladen Kerstner Ludbreg, 8. *Dani Bože Hlasteca*, URL: <https://www.knjiznica-ludbreg.hr/459-8-dani-boze-hlasteca.html> (pristupljeno 13.8.2023.).

Krapinsko-zagorska županija. *Održan 22. Recital Josip Ozimec*, URL: Održan 22. Recital Josip Ozimec - Krapinsko-zagorska županija (kzz.hr) (pristupljeno 4.8.2023.).

Pučko otvoreno učilište Sveti Ivan Zelina. *Festival „KAJ v Zelini“*, URL: <https://www.pouzelina.hr/kaj-v-zelini/recital-suvremenoga-kajkavskog-pjesnistva-dragutin-domjanic> (pristupljeno 3.8.2023.).

Totalinfo.hr. *Recital Stara lipa: Udruga Osebunjek trudi se sačuvati i promovirati kajkavsku riječ*, URL: <https://totalinfo.hr/recital-stara-lipa-udruga-osebunjek-trudi-se-sacuvati-i-promovirati-kajkavsku-rijec/> (pristupljeno 15.8.2023.).

9. SAŽETAK

Suvremeno kajkavsko pjesništvo: kajkavski pjesnici Varaždinske županije 21. stoljeća

Cilj rada je bio detektirati kajkavske pjesnike s područja Varaždinske županije koji su se istaknuli na kajkavskoj pjesničkoj sceni u 21. stoljeću i koji imaju potencijal biti objavljeni u sljedećoj antologiji kajkavske poezije. U radu je na početku napravljen pregled najistaknutijih kajkavskih antologijskih pjesnika iz više županija koji su bili aktivni na kajkavskoj pjesničkoj sceni u drugoj polovici 20. stoljeća i na početku 21. stoljeća te je napravljen poseban osvrt na antologijske pjesnike iz Varaždinske županije. U sklopu rada je provedeno kvantitativno istraživanje u kojem su analizirani zbornici objavljeni u sklopu recitalnih manifestacija od 2001. do kolovoza 2023. godine. Istraživanjem je detektirano 11 pjesnika iz područja Varaždinske županije. U drugom dijelu rada napravljena je analiza pjesama pjesnikinje Zdenke Maltar i pjesnika Darka Fodera. Oni su pjesnici koji su se najviše istaknuli u istraživanju, a analizom njihovih poetika dokazano je da pripadaju korpusu suvremenih kajkavskih pjesnika te da zaslužuju biti uvršteni u sljedeću antologiju kajkavske poezije.

KLJUČNE RIJEČI: suvremeno kajkavsko pjesništvo, antologijski pjesnici, recitalne manifestacije, analiza zbornika, Zdenka Maltar, Darko Foder

10. ABSTRACT

Contemporary Kajkavian Poetry: Kajkavian Poets of Varaždin County in the 21st Century

The aim of this thesis was to pinpoint the most impactful Kajkavian poets from Varaždin County in the 21st century who possess the potential to be a part of the upcoming anthology of Kajkavian poetry. The thesis began with an overview of the most prominent Kajkavian poets from Croatia who were active in the Kajkavian poetry scene between the latter half of the 20th century and the beginning of the 21st century, with a particular focus on anthology poets from Varaždin County. The first part of the research was the quantitative analysis of the proceedings published as part of recital events from 2001 to August 2023. The results identified 11 poets from Varaždin County. The second part of the research was the analysis of the poems written by Zdenka Maltar and Darko Foder. These two poets stood out the most, and the analysis of their poetics demonstrated that they belong to the corpus of contemporary Kajkavian poets and that their inclusion in the upcoming anthology of Kajkavian poetry is justified.

KEY WORDS: contemporary Kajkavian poetry, anthology poets, recital manifestations, analysis of anthologies, Zdenka Maltar, Darko Foder

11. PRILOZI

Prilog 1: Popis analiziranih zbornika

Došel bum v Bistricu, 4. recital „Josip Ozimec“, 2002.

Došel bum v Bistricu, 5. recital „Josip Ozimec“, 2003.

Došel bum v Bistricu, 6. recital „Josip Ozimec“, 2004.

Došel bum v Bistricu, 7. recital „Josip Ozimec“, 2005.

Došel bum v Bistricu, 8. recital „Josip Ozimec“, 2006.

Došel bum v Bistricu, 9. recital „Josip Ozimec“, 2007.

Došel bum v Bistricu, 11. recital „Josip Ozimec“, 2009.

Došel bum v Bistricu, 12. recital „Josip Ozimec“, 2010.

Došel bum v Bistricu, 13. recital „Josip Ozimec“, 2011.

Došel bum v Bistricu, 22. recital „Josip Ozimec“, 2020.

Došel bum v Bistricu, 24. recital „Josip Ozimec“, 2022.

Draga domača riev 2001., Zbornik radova sa 21. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača riev 2002., Zbornik radova sa 22. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača riev 2003., Zbornik radova sa 23. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača riev 2004., Zbornik radova sa 24. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača riev 2005., Zbornik radova sa 25. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača riev 2006., Zbornik radova sa 26. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača riev 2007., Zbornik radova sa 27. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača riev 2008., Zbornik radova sa 28. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača riev 2009., Zbornik radova sa 29. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača riev 2010., Zbornik radova sa 30. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2011., Zbornik radova sa 31. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2012., Zbornik radova s 32. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2013., Zbornik radova s 33. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2014., Zbornik radova s 34. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2015., Zbornik radova s 35. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2016., Zbornik radova s 36. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2017., Zbornik radova s 37. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2018., Zbornik radova s 38. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2019., Zbornik radova s 39. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2021., Zbornik radova s 41. kajkavskog književnog natječaja

Draga domača rječ 2022., Zbornik radova s 42. kajkavskog književnog natječaja

Faloček kraja našega, Zbornik kajkavskih pjesama recitala „Božo Hlastec“ (2021. – 2023.)

Pod murvu, na Krče 2014., Zbornik 4. festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva

Pod murvu, na Krče 2016., Zbornik 6. festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva

Pod murvu, na Krče 2017., Zbornik 7. festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva

Pod murvu, na Krče 2018., Zbornik 8. festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva

Pod murvu, na Krče 2019., Zbornik 9. festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva

Pod murvu, na Krče 2020., Zbornik 10. festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva

Pod murvu, na Krče 2021., Zbornik 11. festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva

Pod murvu, na Krče 2022., Zbornik 12. festivala dječjeg i odraslog književnog stvaralaštva

Senje i meteori 2014., Zbornik pjesama s 22. recitala suvremenog hrvatskog pjesništva

Senje i meteori 2017., Zbornik pjesama s 25. recitala suvremenog hrvatskog pjesništva

Senje i meteori 2018., Zbornik pjesama s 26. recitala suvremenog hrvatskog pjesništva

Senje i meteori 2019., Zbornik pjesama s 27. recitala suvremenog hrvatskog pjesništva

Senje i meteori 2020., Zbornik pjesama s 28. recitala suvremenog hrvatskog pjesništva

Senje i meteori 2021., Zbornik pjesama s 29. recitala suvremenog hrvatskog pjesništva

Senje i meteori 2022., Zbornik pjesama s 30. recitala suvremenog hrvatskog pjesništva

Stara lipa 2019., 1. recital kajkavske poezije Vrbovec

Stara lipa 2020., 2. recital kajkavske poezije Vrbovec

Stara lipa 2021., 3. recital kajkavske poezije Vrbovec

Stara lipa 2022., 4. recital kajkavske poezije Vrbovec

Stara lipa 2023., 5. recital kajkavske poezije Vrbovec

Susret riječi Bedekovčina 2006., 37. književno-recitalna manifestacija

Susret riječi Bedekovčina 2008., 39. književno-recitalna manifestacija

Susret riječi Bedekovčina 2019., 50. književno-recitalna manifestacija

Susret riječi Bedekovčina 2020., 51. književno-recitalna manifestacija

Susret riječi Bedekovčina 2021., 52. književno-recitalna manifestacija

Susret riječi Bedekovčina 2022., 53. književno-recitalna manifestacija

Varaždinski književni zbornik, sv. 5., 2001.

Varaždinski književni zbornik, sv. 6., 2002.

Varaždinski književni zbornik, sv. 7., 2003.

Varaždinski književni zbornik, sv. 8., 2004.

Varaždinski književni zbornik, sv. 9., 2005.

Varaždinski književni zbornik, sv. 10., 2006.

Varaždinski književni zbornik, sv. 11., 2007.

Varaždinski književni zbornik, sv. 12., 2009.

Varaždinski književni zbornik, sv. 14., 2011.

Varaždinski književni zbornik, sv. 15., 2012.

Varaždinski književni zbornik, sv. 16., 2013.

Varaždinski književni zbornik, sv. 17., 2014.

Varaždinski književni zbornik, sv. 18., 2015.

Varaždinski književni zbornik, sv. 19., 2017.

Varaždinski književni zbornik, sv. 20., 2020.

Varaždinski književni zbornik, sv. 21., 2021.

Zavuzlana misel, Zbornik kajkavskih pjesama recitala „Božo Hlastec“ (2018. – 2020.)

Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina 2016., 51. festival kajkavskih popevki

Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina 2017., 52. festival kajkavskih popevki

Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina 2018., 53. festival kajkavskih popevki

Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina 2019., 54. festival kajkavskih popevki

Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina 2020., 55. festival kajkavskih popevki

Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina 2021., 56. festival kajkavskih popevki

Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina 2022., 57. festival kajkavskih popevki

Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina 2023., 58. festival kajkavskih popevki

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 28. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, 2009.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 30. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, 2011.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 32. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, 2013.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 33. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, 2014.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 34. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, 2015.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 35. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, 2016.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 36. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, 2017.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 37. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, 2018.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 38. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić“, 2019.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 39. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić”, 2020.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 40. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić”, 2021.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 41. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić”, 2022.

Zeleni bregi Zeline, Zbornik 42. recitala kajkavskog pjesništva „Dragutin Domjanić”, 2023.

Prilog 2: U tablici su prikazane najaktivnije pjesnikinje u 21. stoljeću s područja Varaždinske županije, prikazano je u koliko ukupno zbornika su im pjesme objavljene od analiziranog 101 zbornika, koliko puta su uz objavljivanje u zborniku i nagrađivane te na koliko recitalnih manifestacija su sudjelovale od ukupno analiziranih njih 9.

IME I PREZIME (MJESTO)	UKUPAN BROJ OBJAVA U ZBORNICIMA	BROJ NAGRADA	BROJ RECITALNIH MANIFESTACIJA
Ljubica Plantić (Vidovec)	30	4	5
Ružica Marušić – Vasilić (Varaždin)	28	2	7
Ljubica Ribić (Varaždin)	28	5	7
Ljiljana Vuglač (Ivanec)	27	5	7
Zdenka Maltar (Novi Marof)	22	8	5
Snežana Liber (Sračinec)	22	1	7

Iz tablice se može iščitati da je Ljubica Plantić iz Vidovca najzastupljenija po broju objava u analiziranim zbornicima, zatim slijede Ružica Marušić-Vasilić i Ljubica Ribić iz Varaždina, potom Ljiljana Vuglač iz Ivanca te Zdenka Maltar iz Novog Marofa i Snežana Liber iz Sračinca. Najnagrađivanija pjesnikinja je Zdenka Maltar s osvojenih 8 nagrada, nakon nje su Ljiljana Vuglač i Ljubica Ribić s osvojenih 5 nagrada, Ljubica Plantić s osvojene 4 nagrade, Ružica Marušić – Vasilić s osvojene 2 i Snežana Liber s jednom osvojenom nagradom. Na podjednak broj recitalnih manifestacija, njih 7 od ukupno 9 analiziranih, su sudjelovale Ružica Marušić – Vasilić, Ljubica Ribić, Ljiljana Vuglač i Snežana Liber, dok su na 5 od 9 recitalnih manifestacija sudjelovale Zdenka Maltar i Ljubica Plantić.

Prilog 3: U tablici je prikazano u kojim zbornicima su objavljene pjesme od pjesnikinja Snežane Liber, Zdenke Maltar, Ružice Marušić-Vasilić, Ljubice Plantić, Ljubice Ribić i Ljiljane Vuglač, koje godine su pjesme objavljene te koje godine i kakve nagrade su osvojile.

		SNEŽANA LIBER	ZDENKA MALTAR	RUŽICA MARUŠIĆ - VASILJIĆ	LJUBICA PLANTIĆ	LJUBICA RIBIĆ	LJILJANA VUGLAČ
<i>Draga domaća reč</i>	god. objave	2017., 2018., 2019., 2021., 2022.	2006.	2019., 2022.	2005., 2006., 2007., 2010., 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016., 2018., 2019., 2021., 2022.	2019., 2021., 2022.	2014., 2015., 2016., 2017., 2019., 2021., 2022.
	god. nagrade i vrsta	/	/	2022. - 1. nagrada	2006., 2011., 2018. - 1. nagrada	/	2016., 2019., 2021. - 1. nagrada 2015. - 3. nagrada
<i>Varaždinski književni zbornik</i>	god. objave	/	/	2001., 2002., 2003., 2004., 2005., 2009., 2011., 2014., 2015., 2017., 2020., 2021.	2021.	2020., 2021.	/
<i>Zeleni bregi Zeline</i>	god. objave	2017., 2023.	2011., 2013., 2014., 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2021., 2023.	2021.	2013., 2015., 2017., 2019., 2020., 2021., 2022., 2023.	2018., 2019., 2020., 2022., 2023.	2019., 2020., 2021., 2022.
	god. nagrade i vrsta	/	2016., 2019. - 1. nagrada; 2013., 2023. - 2. nagrada; 2015., 2017. - Nagrada Organizatora; 2021. - Nagrada Časopisa "KAJ"	/	2022. - Nagrada publike	/	/
<i>Došiel bum v Bistricu</i>	god. objave	/	2005., 2006., 2007., 2009., 2010., 2011., 2020.	2003., 2020.	/	/	/
	god. nagrade i vrsta	/	2006. - 1. nagrada	/	/	/	/
<i>Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina</i>	god. objave	2019., 2020., 2021.	/	2020., 2021.	/	2019., 2020., 2021., 2022.	2017., 2019., 2022.
<i>Pod murvu, na Krče</i>	god. objave	2016., 2017., 2018., 2019., 2020., 2021., 2022.	/	/	2014., 2016., 2017., 2018.	/	2020., 2021.
	god. nagrade i vrsta	/	/	/	/	/	/
<i>Senje i meteori</i>	god. objave	2017., 2020.	/	2017., 2021., 2022.	2014.	2019., 2020., 2021.	2020., 2021.
	god. nagrade i vrsta	/	/	/	/	/	/
<i>Zavučlana misel i Faloček kraja našega</i>	god. objave	2018., 2019.	/	2019., 2020., 2021., 2022., 2023.	/	2018., 2019., 2020., 2021., 2022.	2018., 2020., 2022., 2023.
	god. nagrade i vrsta	/	/	2019. - 3. nagrada	/	2022. - 1. nagrada; 2019., 2020. - 2. nagrada	/
<i>Susret riječi</i>	god. objave	/	2006., 2008., 2021.	/	/	2021., 2022.	/
	god. nagrade i vrsta	/	/	/	/	/	/
<i>Stara lipa</i>	god. objave	2019.	2022.	2022.	2019., 2021.	2020., 2021., 2022., 2023.	2019., 2020., 2021., 2022., 2023.
	god. nagrade i vrsta	2019. - 1. nagrada	/	/	/	2020., 2023. - 1. nagrada	2020. - 2. nagrada

Prilog 4: U tablici su prikazani najaktivniji pjesnici u 21. stoljeću s područja Varaždinske županije, prikazano je u koliko ukupno zbornika su im pjesme objavljene od analiziranog 101 zbornika, koliko puta su uz objavljivanje u zborniku i nagrađivani te na koliko recitalnih manifestacija su sudjelovali od ukupno analiziranih njih 9.

IME I PREZIME (MJESTO)	UKUPAN BROJ OBJAVA U ZBORNICIMA	BROJ NAGRADA	BROJ RECITALNIH MANIFESTACIJA
Darko Foder (Ivanec)	51	10	9
Tugomir Orak (Varaždin)	35	3	6
Tibor Martan (Madžarevo)	26	3	8
Aleksandar Horvat (Ludbreg)	26	4	7
Ivan Goran Žunar (Ivanec)	20	2	7

U Tablici 3 su prikazani najaktivniji pjesnici u 21. stoljeću. U najviše zbornika, u 51 od analiziranog 101 zbornika, su objavljene pjesme Darka Fodera iz Ivanca, nakon njega je Tugomir Orak iz Varaždina s 35 objava, potom Aleksandar Horvat iz Ludbrega i Tibor Martan iz Madžareva kod Novog Marofa s 26 objava i Ivan Goran Žunar iz Ivanca s 20 objava. Najnagrađivaniji pjesnik je Darko Foder s osvojenih 10 nagrada, zatim Aleksandar Horvat s osvojene 4 nagrade, Tugomir Orak i Tibor Martan s osvojene 3 nagrade i Ivan Goran Žunar s osvojene 2 nagrade. Darko Foder je sudjelovao na svim recitalnim manifestacijama koje su uključene u ovo istraživanje, njih 9, iza njega je Tibor Martan koji je sudjelovao na 8, zatim Aleksandar Horvat i Ivan Goran Žunar koji su sudjelovali na 7 i Tugomir Orak koji je sudjelovao na njih 6.

Prilog 5: U tablici je prikazano u kojim zbornicima su objavljene pjesme od pjesnika Darka Fodera, Aleksandra Horvata, Tibora Martana, Tugomira Oraka i Ivana Gorana Žunara, koje godine su pjesme objavljene te koje godine i kakve nagrade su osvojili.

		DARKO FODER	ALEKSANDAR HORVAT	TIBOR MARTAN	TUGOMIR ORAK	IVAN GORAN ŽUNAR
<i>Droga domaća rieč</i>	god. objave	2013., 2014., 2015., 2016., 2017., 2018., 2019., 2021., 2022.	2017., 2018., 2019., 2021., 2022.	2016., 2018., 2019., 2021., 2022.	2002., 2003., 2004., 2005., 2010., 2011., 2012., 2018., 2022.	2004., 2005., 2016., 2018., 2019., 2021.
	god. nagrade i vrsta	2015., 2018. - 2. nagrada; 2016., 2017., 2022. - 3. nagrada	2019. - 3. nagrada	2018. - 3. nagrada	2010., 2018. - 2. nagrada	2019. - 2. nagrada
<i>Varaždinski književni zbornik</i>	god. objave	2017., 2020., 2021.	/	/	2001., 2002., 2003., 2005., 2006., 2007., 2009., 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2017., 2020.	2020., 2021.
<i>Zeleni brezi Zelene</i>	god. objave	2016., 2018., 2020., 2021., 2022., 2023.	2018., 2019., 2020., 2021., 2022.	2017., 2020., 2022.	2011., 2015., 2017., 2020., 2021., 2022., 2023.	2018., 2019., 2020.
	god. nagrade i vrsta	/	2020. - Nagrada Matice hrvatske	/	2020. - Nagrada Po dragomu kraju	/
<i>Došiel bum v Bistricu</i>	god. objave	2020., 2022.	/	/	/	/
	god. nagrade i vrsta	/	/	/	/	/
<i>Zbornik Recitala kajkavske poezije Krapina</i>	god. objave	2016., 2017., 2019., 2020., 2021., 2022., 2023.	2018., 2019., 2020., 2021.	2022., 2023.	/	2019.
<i>Pod murvu, na Krče</i>	god. objave	2016., 2017., 2018., 2019., 2020., 2021., 2022.	2019.	2018., 2019., 2020., 2021., 2022.	2020.	2018., 2019.
	god. nagrade i vrsta	2020. - 2. nagrada; 2021. - 3. nagrada	/	/	/	2019. - 1. nagrada
<i>Senje i meteori</i>	god. objave	2014., 2017., 2018., 2019., 2021., 2022.	2019., 2021., 2022.	2020., 2021., 2022.	/	2020., 2021., 2022.
	god. nagrade i vrsta	2018. - nagrada za najbolju kajkavsku pjesmu	/	/	/	/
<i>Zavuzlana misel i Faloček kraja našega</i>	god. objave	2018., 2019., 2020., 2021., 2023.	2018., 2020., 2021., 2023.	2021., 2022., 2023.	2020.	2019.
	god. nagrade i vrsta	2019., 2021. - 1. nagrada	2018. - 1. nagrada; 2023. - 3. nagrada	/	/	/
<i>Suzret riječi</i>	god. objave	2019., 2020.	/	2019.	2019., 2022.	/
	god. nagrade i vrsta	/	/	/	/	/
<i>Stara lipa</i>	god. objave	2019., 2021., 2022., 2023.	2019., 2021., 2022., 2023.	2019., 2021., 2022., 2023.	2022.	2019., 2021.
	god. nagrade i vrsta	/	/	2021., 2022. - 3. nagrada	/	/